

MASTEROPPGAVE

Emnekode/studienavn:
SO330S/ Master i samfunnsvitenskap -
Public Administration

Navn: Silje Myrmel Stura

Samstyring av sammensatte problemer.
En kvalitativ casestudie om samstyring av
ungdomskriminalitet

Dato: 11.05.2022

Totalt antall sider: 81

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om samstyring av sammensatte problemer. Med utgangspunkt i problemstillingen utforsker jeg hvordan ulike aktører som deltar i en samstyringssituasjon oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen. Casen som undersøkes er en samstyringssituasjon hvor en kombinasjon av offentlige og private aktører samarbeider om å håndtere ungdomskriminalitet på best mulig måte.

Det faglige bakteppet er knyttet til *wicked problems*, som i denne oppgaven blir beskrevet som sammensatte problemer. Det er også knyttet til samstyring, og samstyring av sammensatte problemer. Målet med oppgaven er å se undersøke om oppfatningen av det sammensatte problemet påvirker samstyringen. Oppgaven er en casestudie med kvalitativ tilnærming, og bygger på dybdeintervju av offentlige og private aktører som alle deltar i den gjeldende samstyringssituasjonen. Det innsamlede datamaterialet behandles med utgangspunkt i stegvis deduktiv-induktiv metode, i tillegg til at løsningsforslag som kommer frem i funnene tolkes gjennom WPR-metoden. Funnene drøftes opp mot det faglige bakteppet, som i hovedsak består både av teori og noe tidligere forskning.

Funnene viser at aktørene har felles oppfatning av det sammensatte problemet, og at de har funnet en tam løsning på noen deler av det sammensatte problemet. Dette gir grunnlag for å si at oppfatningen av problemet legger til rette for velfungerende samstyring. Funnene viser derimot at flere premisser for velfungerende samstyring ikke er til stede. Det er heller ikke de flere av premissene for ledelse i samstyring. På bakgrunn av dette velger jeg å påstå at den gjeldende samstyringssituasjonen ikke har en velfungerende samstyring, ei heller en velfungerende ledelse i samstyringen.

Konklusjonen går dermed ut på at aktørene har felles oppfatning av problemet, og at dette påvirker samstyringen på den måten at det legger til rette for velfungerende samstyring. Flere av aktørene opplever derimot dårlig samarbeid og manglende kontinuitet i ledelsen, noe som hindrer tilstedeværelsen av premisser for samstyring og ledelse i samstyring. Det virker også som om det er en oppfatning av at siden samstyring er en ikke-hierarkisk styringsform, er det ikke behov for ledelse i like stor grad. Dette kan bekreftes ved å se på det faglige bakteppet, som også gir grunn for å si at man i en samstyringssituasjon må aktivt skape og vedlikeholde ledelsen.

Forord

Jeg kan ikke tro det, men nå er jeg ferdig...!

Tusen takk til alle som har hjulpet meg.

Takk til veileder Jill Beth Otterlei for verdifulle veiledningssamtaler.

Takk til arbeidsplassen min, og til gode kollegaer for tilrettelegging og oppmuntring.

Tusen takk til Daniel for hjelp med oppgaven – og for påminning om å løfte blikket
innimellom <3

Tusen takk til Troy, Robin og Tristan.

Dere har vært så tålmodige og flinke, verdens beste gutter!

Tusen takk til mamma som alltid gidder å lese korrektur.

Takk til resten av familien for avlastning og oppmuntring.

Innhold

.....	0
Sammendrag.....	1
Forord.....	2
Tabeller.....	5
1.0 Innledning.....	6
1.1 Formål med oppgaven.....	7
1.2 Kortfattet om casen som ligger til grunn for oppgaven	7
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	7
1.4 Disposisjon.....	8
2.0 Faglig bakteppe	8
2.1 Sammensatte problemer	8
2.1.1 Løsninger på sammensatte problemer	9
2.1.2 Rittel og Webbers karakteristikker.....	10
2.1.3 Ungdomskriminalitet som sammensatt problem.....	12
2.2 Samstyring.....	12
2.2.1 Samstyring og governance	12
2.2.2 Ulike former for samstyring.....	14
2.3 Samstyring av sammensatte problemer.....	14
2.4 Ledelse i samstyring av sammensatte problem	17
2.5 Sammenstilling av teorikapittelet.....	19
3.0 Metode.....	20
3.1 Vitenskapsteoretisk plassering	20
3.2 Forskningsdesign.....	21
3.2.1 Prosedyre og utvalg	21
3.2.2 Etske vurderinger.....	22
3.3 Kvalitativ metode for datainnsamling	24
3.3.1 Intervjuguide	25
3.3.2 Gjennomføring av intervjuene	26
3.3.3 Transkribering av intervjuene.....	27
3.4 Analysemetoder.....	27
3.4.1 SDI-metoden	28
3.4.2 WPR-metoden	29
3.5 Validitet og reliabilitet	30
3.5.1 Validitet.....	30
3.5.2 Reliabilitet.....	32
4.0 Analyse.....	33
4.1 Oppfatning av det sammensatte problemet	33
4.1.1 Ungdomskriminalitet som et sammensatt problem	33
4.1.2 Årsaker og løsninger til ungdomskriminalitet	35
4.1.3 Implisitte problemrepresentasjoner av ungdomskriminalitet	36
4.2 Analyse: Oppfatning av det sammensatte problemet.....	40

4.2.1 Ungdomskriminalitet som et sammensatt problem	40
4.2.2 Årsaker og løsninger på ungdomskriminalitet.....	41
4.2.3 Oppsummering	46
4.3 Samstyring av det sammensatte problemet	47
4.3.1 Felles mål	48
4.3.2 Tillit.....	48
4.3.3 Gjensidig avhengighet.....	49
4.4 Analyse: Samstyring av det sammensatte problemet.....	50
4.4.1 Felles mål.....	50
4.4.2 Tillit.....	51
4.4.3 Gjensidig avhengighet.....	53
4.4.4 Oppsummering	54
4.5 Ledelse i samstyring av det sammensatte problemet	55
4.5.1 Kommunikasjon og kunnskapsdeling	55
4.5.2 Felles hensikt og mål	56
4.5.3 Tillit.....	57
4.6 Analyse: Ledelse i samstyring av det sammensatte problemet	59
4.6.1 Kommunikasjon og kunnskapsdeling	59
4.6.2 Felles hensikt og mål	61
4.6.3 Tillit.....	62
4.6.4 Oppsummering	65
5.0 Avslutning	66
5.1 Konklusjon.....	70
5.2 Refleksjoner rundt casestudien	70
Bibliografi	72
Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	74
Vedlegg 2: Vurdering fra NSD	77
Vedlegg 3: Intervjuguide.....	79

Tabeller

<i>Tabell 1. Leder oppfølgingscenter matrise</i>	s. 37
<i>Tabell 2. Politikontakt matrise</i>	s. 37
<i>Tabell 3. Rektor matrise</i>	s. 37
<i>Tabell 4. SLT-oppgaveansvarlig matrise</i>	s. 37
<i>Tabell 5. Ungdomskontakt matrise</i>	s. 38
<i>Tabell 6. Næringsforum matrise</i>	s. 38

1.0 Innledning

I et samfunn som stadig blir mer komplisert og fragmentert, skapes behov for å samarbeide på tvers av organisasjoner for å løse store samfunnsutfordringer som en tradisjonell offentlig administrasjon ikke kan dekke (Røiseland & Vabo, 2016). Slike samfunnsutfordringer, som også kan kalles sammensatte problemer, gjør at behovet for samarbeid mellom ulike sektorer, forvaltningsområder, og mellom offentlig og privat sektor øker. Ved å samstyre om å håndtere slike komplekse utfordringer kan man ta tak i problemene på en mer effektiv og treffsikker måte enn hva ulike aktører kan gjøre hver for seg.

Sammensatte problemer er store utfordringer som det ikke finnes tydelige løsninger på. Det kan for eksempel være ungdomskriminalitet, sosial ulikhet, arbeidsledighet, frafall i skole, og mye annet. Hvordan man ønsker å løse slike problemer, henger sammen med hvordan man oppfatter dem. Hvordan man oppfatter dem kan variere fra person til person, organisasjon til organisasjon, samfunn til samfunn. Denne oppfatningen kan også endre seg over tid, og det offentlige kan fokusere på ulike sammensatte problemer på forskjellige tidspunkt (Rittel & Webber, 1973). Selv om samstyring trekkes frem som den mest gunstige måten å håndtere sammensatte problemer på, er det ikke uten utfordringer. Samstyring kan være en krevende styringsform i seg selv, fordi alle de deltakende aktørene skal være likestilte og i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre (Røiseland & Vabo, 2016). Når man i tillegg skal arbeide med sammensatte problemer og alle utfordringene som ulikheter i problemoppfatningen kan føre med seg, kreves det ekstra mye av både de deltakende aktørene og de som skal lede samstyringen.

I denne oppgaven undersøker jeg en samstyringssituasjon bestående av en kombinasjon av offentlige og private aktører som alle samarbeider for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig. Med et utgangspunkt i at ungdomskriminalitet er et sammensatt problem, undersøker jeg hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet og hvordan dette påvirker samstyringen. Jeg undersøker også hvordan samstyringen fungerer, og hvilke premisser som må være til stede for å etablere en velfungerende samstyringssituasjon. I den forbindelse går jeg også dypere inn i ledelse i samstyringen, og hvilke premisser som må være til stede for å etablere god ledelse når man benytter seg av en slik styringsform.

1.1 Formål med oppgaven

Formålet med denne oppgaven er å undersøke hvordan ulike aktører som deltar i en samstyringssituasjon for å håndtere et sammensatt problem, oppfatter det sammensatte problemet. Det er også å undersøke hvordan disse oppfatningene påvirker samstyringen. Jeg ønsker å se på likheter og ulikheter i aktørenes oppfatninger, både hvordan aktørene beskriver det sammensatte problemet, hva de mener er årsakene til det og hvordan de mener det kan løses. I tillegg ønsker jeg å undersøke hvordan disse oppfatningene påvirker samstyringen ved å se på aktørenes opplevelse av kommunikasjon, felles hensikt og mål, tillit, gjensidig avhengighet, gjensidig nytte, og ledelse i samstyringssituasjonen. Gjennom dette arbeidet håper jeg å kunne bidra til forskningsfeltet innenfor Public Administrasjon og til debatten om hvordan man best kan håndtere de stadig mer komplekse utfordringene som det offentlige må håndtere i vårt globaliserte samfunn.

1.2 Kortfattet om casen som ligger til grunn for oppgaven

Casen som ligger til grunn for oppgaven, og som jeg har hentet datamateriale fra, er et ekstraordinært utvidet politiråd som hadde til formål å bidra med informasjonsdeling og å etablere samarbeid mellom ulike aktører for å kunne håndtere ungdomskriminaliteten i kommunen på best mulig måte. Bakgrunnen for samarbeidet var en økning av ungdomskriminalitet i kommunen, særlig det siste året. Politiets statistikk viste at antall tilfeller av hærverk og vold hadde var mer enn doblet fra året før. Dette førte til økt fokus i media, hvor det blant annet ble uttrykt at kommunen burde ta ansvar for å forbedre situasjonen. Jeg valgte å undersøke casen ved å gjennomføre dybdeintervju med flere av aktørene fra det ekstraordinære utvidede politirådet. Det var mitt ønske å få informanter fra forskjellige organisasjoner for å kunne se på hvordan aktørenes ulike premisser for deltakelse i samstyringen ble påvirket av de ulike aktørenes ressurser og muligheter. Jeg endte opp med et utvalg bestående av rektor på ungdomsskole, SLT-oppgaveansvarlig (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak), ungdomskontakt, politikontakt, leder ved oppfølgingscenter og leder i næringsforum.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

På bakgrunn av dette har jeg laget problemstillingen:

Hvordan oppfatter de ulike aktørene det sammensatte problemet, og hvordan påvirker dette samstyringen?

Mine forskningsspørsmål er:

1: Hva slags oppfatning har de ulike aktørene av det sammensatte problemet?

2: Hvordan opplever aktørene at samstyringen fungerer?

1.4 Disposisjon

I kapittel to presenterer jeg det faglige bakteppet for oppgaven, som også inkluderer en klargjøring av sentrale begreper. Her vil fokuset ligge på sammensatte problemer, særlig hvordan årsaker og løsninger henger sammen. I tillegg blir WPR-metoden benyttet for å tolke implisitte problemrepresentasjoner. Jeg redegjør også kort for ungdomskriminalitet som sammensatt problem, før jeg legger ut om samstyring som styringsform. Jeg går deretter videre inn på samstyring av sammensatte problemer, og ledelse av samstyring i sammensatte problemer. I kapittel tre redegjør jeg for metodiske valg og drøfter studiens reliabilitet og validitet. I kapittel fire analyser jeg oppfatningene av det sammensatte problemet, hvordan samstyringen fungerer og hvordan ledelsen i samstyringen fungerer. Til slutt følger en avslutning der jeg henter opp igjen problemstillingen og kommer med en konklusjon, og deler noen refleksjoner rundt casestudien.

2.0 Faglig bakteppe

I dette kapittelet presenterer jeg teoretiske perspektiver og begreper, samt tidligere forskning som er relevant for å kunne svare på problemstillingen om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen. Jeg redegjør for hva som ligger i begrepet *sammensatte problemer*, og hvordan problemer og løsninger påvirker hverandre. Her trekker jeg også inn WPR-metoden, eller «*What's the problem represented to be?*» *approach* som den også kalles. Jeg kommer deretter med en kort forklaring av ungdomskriminalitet som sammensatt problem. Videre presenterer jeg begrepet *samstyring* og hvilke ulike former for samstyring man kan benytte seg av. Deretter kombinerer jeg disse to begrepene, og ser på samstyring av sammensatte problemer. I tillegg trekker jeg frem viktigheten av ledelse i samstyring av sammensatte problemer. Det er viktig å påpeke at teoriene jeg fremstiller viser kjennetegn både ved problemer og problemhåndtering, men også kjennetegn ved aktørene selv. Ulike aktører vil nemlig ha ulike forutsetninger for deltakelse i en samstyrings situasjon, noe som også vil påvirke handlingsrommet.

2.1 Sammensatte problemer

Begrepet *sammensatte problemer* kommer fra det engelske begrepet *wicked problems* (Rittel & Webber, 1973), og brukes for å beskrive store samfunnsutfordringer hvor det er så mange

påvirkende faktorer at det ikke er mulig å løse dem på en enkel måte. På norsk blir begrepet oversatt til en rekke ulike varianter, men i denne oppgaven har jeg valgt å holde meg til begrepet *sammensatte problemer*. Dette er fordi jeg opplever at dette er en godt brukt oversettelse som beskriver innholdet på en gunstig måte. Når man snakker om sammensatte problemer, snakker man altså om problemer i samfunnet som det ikke finnes tydelige løsninger på. Dette kan som nevnt tidligere være ungdomskriminalitet, sosial ulikhet, arbeidsledighet, frafall i skole, og mye annet, noe som stemmer overens med Head og Alford (2015). I deres artikkel om hvordan sammensatte problemer påvirker offentlig politikk og ledelse, beskriver de sammensatte problemer slik: (...) those that are complex, unpredictable, open ended or intractable. At first sight, grappling with wicked problems might seem like taking up lost causes. As originally defined (...), wicked problems seem incomprehensible and resistant to solution (Head & Alford, 2015, s. 712). Som Head og Alford (2015) påpeker, kan det å skulle finne løsninger på sammensatte problemer oppleves poengløst – som en kamp man allerede har tapt.

Man kan skille mellom sammensatte problemer og tamme problemer (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Tamme problemer er typiske naturvitenskapelige problemer hvor man enkelt kan identifisere problemet, definere hva som ville vært den beste løsningen, og deretter jobbe for å løse det. Forståelsen av et sammensatt problem vil derimot avhenge av hvem som vurderer det, og denne forståelsen vil hele tiden utvikle seg uten at det er mulig å komme frem til en konklusjon (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Med andre ord kan man si at hvordan problemet blir definert, og dermed hvordan man ønsker å løse problemet, er avhengig av hvem som vurderer det aktuelle problemet.

2.1.1 Løsninger på sammensatte problemer

Vabo et al. (2020) påpeker at selv om det ikke finnes noe tydelig og endelig løsning på sammensatte problemer, blir det ofte forventet at myndighetene skal gripe fatt i dem. Derfor ender offentlige myndigheter vanligvis opp med midlertidige og oppdelte løsninger hvor de prøver å ta tak i en del av problemet istedenfor å ta tak i hele. Sammensatte problemer kan derimot ikke løses en gang for alle, men *håndteres* på ulike måter. I og med at det ikke finnes en stor, felles løsning på problemet, må man komme opp med mindre tiltak eller mål. I følge Rittel og Webber (1973) vil hvordan man løser problemet være avhengig av hvordan man *ser* problemet, og hvordan man ser problemet vil være avhengig av *hvem* som ser problemet. I tillegg vil man gjerne velge den løsningen som passer best til ens egne intensjoner. Dette føres

oss til et annet interessant punkt, nemlig mulighetene for å innføre tamme løsninger på tamme elementer i sammensatte problemer. Med andre ord; å velge å se på deler av det sammensatte problemet som et tamt problem, og finne løsninger på det tamme problemet (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Man kan sette dette i sammenheng med min case, og påstå at det i lys av disse begrepene kan det være vanskelig – kanskje til og med umulig – for de samarbeidende aktørene å finne en helhetlig løsning på det sammensatte problemet som ungdomskriminalitet er. De ulike aktørene kan dermed velge å se på deler av det sammensatte problemet som et tamt problem, og finne løsninger på det.

2.1.2 Rittel og Webbers karakteristikk

Rittel og Webber (1973) har identifisert ti karakteristikk som beskriver utfordringene med å skulle løse sammensatte problemer: Tre av dem anser jeg som relevante for å svare på første del av min problemstilling, nemlig hvordan aktørene opplever det sammensatte problemet.

Karakteristikk nummer 1 går ut på at det ikke finnes en eksakt formulering av et sammensatt problem, og handler om at forståelsen av problemet og løsningen av problemet henger sammen. Man kan ikke løse et problem uten å forstå det, og man kan ikke forstå det uten å se mulige løsninger (Rittel & Webber, 1973). Enhver spesifisering av problemet sier noe om hvilken retning man søker etter løsninger i, og ethvert forslag til løsning sier noe om hvordan man forstår problemet. Som Rittel og Webber (1973, s. 161) beskriver det: «The formulation of a wicked problem is the problem!» Dette kan sees i sammenheng med den analytiske tilnærmingen «What's the problem represented to be? -approach» a Carol Bacchi (2009), herunder forkortet og oversatt til WPR-metoden. Bacchi (2009) hevder nemlig at bak hvert løsningsforslag skjuler det seg et implisitt problem, som gjerne er annerledes enn det som blir fremstilt som bakgrunnen for løsningsforslaget: «It starts from the premise that what one proposes to do about something reveals what one thinks is problematic (needs to change)» (Bacchi, 2012a, s. 21). Med andre ord: løsningsforslaget avslører hvordan man forstår problemet. Dette kan kobles til min case fordi de ulike aktørene i samstyringssituasjonen kan ha ulike løsningsforslag på ungdomskriminalitet, og dermed ulike oppfatninger av problemet.

Karakteristikk nummer 8 handler om at hvert sammensatte problem kan sees på som et symptom på et annet sammensatt problem. Dette gjør det umulig å vite hvilket problem man skal løse først. Man må også vurdere hvilket nivå man skal formulere problemet på. Velger man et for høyt nivå, blir det så generelt at det ikke er mulig å gripe tak i. Velger man et for

lavt nivå, kan man ende opp med å gjøre problemet verre (Rittel & Webber, 1973). Dette er også et viktig element i WPR-metoden, fordi løsningsforslaget kan være med å avgjøre hvilket nivå man formulerer problemet på. Ifølge Bacchi (2009) (2012a) og Bacchi og Goodwin (2016) er ikke problemer gitte sannheter, de er heller konstruerte av politikken og samfunnet rundt: «The argument here is that the ways in which ‘problems’ are constituted elicit particular forms of subjectivity, influencing how we see ourselves and others» (Bacchi, 2012a, s. 22). På bakgrunn av dette må konseptet «problem» i seg selv problematiseres, fordi det vanligste synet på politikk ifølge Bacchi og Goodwin (2016) er at styringsmaktene har til oppgave å både adressere og prøve å løse problemer som allerede eksisterer. Hensikten til WPR-metoden er derimot å utfordre dette premisset ved å si at problemer ikke er noe som eksisterer av seg selv, men heller noe som skapes gjennom politikken. Hvordan vi foreslår å løse problemene indikerer hva vi mener bør endres, og dermed hva vi faktisk mener problemene er. I tillegg vil løsningen man foreslår sette føringer for hvilket nivå man formulerer problemet på. Hvis man for eksempel tar utgangspunkt i denne oppgavens case og sier at ungdomskriminalitet kan løses av å øke pengestøtten til barnefamilier, kan dette tolkes til at problemet er fattigdom. Da kan man stille seg spørsmålet om det å skulle bekjempe fattigdom er riktig nivå å legge seg på for å løse problemet med ungdomskriminalitet.

Karakteristikk nummer ni går på at avvikene som representerer et sammensatt problem kan forklares på utallige måter. Forklaringen man velger, bestemmer retningen for løsningen. Dersom aktørene i min case sier at ungdomskriminalitet er et resultat av for få politibetjenter og vektere, kan de jobbe for å øke antallet politibetjenter og vektere. Dersom de mener at forklaringen er for dårlig skole, kan de innføre tiltak i skolen. Dersom de mener det kommer av for dårlig familieøkonomi, kan de jobbe for å finne økonomiske tiltak rettet mot barnefamilier. Poenget er at forklaringen man gir det sammensatte problemet, bestemmer hvilken retning man går for å finne løsninger. Og da kommer man til et viktig argument hos Ritter og Webber (1973); nemlig at man velger den forklaringen som passer best med ens egne intensjoner. «The analyst’s «world view» is the strongest determining factor in explaining a discrepancy and, therefore, in resolving a wicked problem» (Rittel & Webber, 1973, s. 166). Dette kan også kobles til bruken av WPR-metoden, der løsningsforslagene er avhengige av hvilke ressurser og muligheter man har tilgjengelig, noe som tydeliggjøres av Ljunggren og Lauritzen (2018), som påpeker at problemrepresentasjoner viser til at problemer ikke kan forstås som nøytrale og entydige enheter. «De har implisitte årsakssammenhenger, virkelighetsforståelser og interesser som henger sammen med løsningene de legger grunnlag

for» (Ljunggren & Lauritzen, 2018, s. 162). Måten problemet representeres på, legger føringer for løsningene som skisseres. I en samstyringssituasjon som består av ulike aktører med ulike ressurser og muligheter, slik tilfellet er i min case, risikerer man derfor å ende opp med ulike avviksforklaringer.

2.1.3 Ungdomskriminalitet som sammensatt problem

Siden ungdomskriminalitet er det sammensatte problemet som skal defineres i denne oppgaven, er det nødvendig med informasjon som kan bidra til å skape et definisjonsgrunnlag. Store Norske Leksikon beskriver ungdomskriminalitet som kriminalitet begått av unge mennesker, og påpeker at det er særregler for behandling av unge forbrytere. (Lomell, Hagen, Sulland, & Haugli, 2020). Ifølge Folkehelseinstituttet (FHI) sin rapport *Barn, unge og kriminalitet* (Aase, et al., 2020) gir lovbrudd i tidlig alder en indikasjon på at det er flere ting som har vært galt, og det vises blant annet til at barn av foreldre med lav inntekt og lav utdanning har økt risiko for å begå lovbrudd. Det trekkes også frem at type reaksjoner overfor ungdom som begår kriminelle handlinger har endret seg markant de siste 20 årene, og dette er på grunn av hensynet til barnets beste og barnekonvensjonen. Rapporten tydeliggjør et behov for universelt forebyggende tiltak, og trekker frem tiltak rettet mot fattigdom, dårlige bomiljøer, utenforskap og mobbing som kan bidra til å rette opp i sosiale skjevheter og styrke barnefamiliene.

Strukturelle eller sosiale tiltak vil med stor sannsynlighet virke forebyggende på en rekke negative utfall knyttet til helse, utvikling og livskvalitet hos barn og unge og bør alltid være en del av det forebyggende arbeidet (Aase, et al., 2020, s. 61)

Det blir i tillegg påpekt at «Når barn og unge utfører vold og kriminelle handlinger, må samfunnet reagere» (Aase, et al., 2020, s. 72), og at straff ikke fjerner årsakene eller risikofaktorene. I tillegg må det sikres god koordinering av tiltak mellom ulike instanser, etater og sektorer (Aase, et al., 2020).

2.2 Samstyring

2.2.1 Samstyring og governance

For å svare på min problemstilling om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet og hvordan dette påvirker samarbeidet mellom aktørene, er teori og tidligere forskning om samstyring særlig relevant. Dette blir det i tillegg benyttet som det faglige bakteppet for å svare på forskningsspørsmål 2, som handler om hvordan aktørene opplever at samstyringen fungerer.

Røiseland og Vabo (2016) har valgt å oversette begrepet governance til *samstyring* på norsk, men det er viktig å påpeke at begrepet governance favner bredt, og derfor vil ikke *samstyring* være gjeldende for alle de ulike sammenhengene hvor man kan bruke begrepet governance. Røiseland og Vabo (2016, s. 21) definerer samstyring som «(...) *den ikke-hierarkiske prosessen hvorved offentlige og/eller private aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening*». De trekker frem at dette ofte fremstilles som selve kjernen i governance, nemlig at offentlig politikk utvikles og iverksettes gjennom strukturer som er annerledes enn de som bygger på hierarki. Dette stemmer overens med Pierre (2011) sin definisjon, som beskriver governance slik: «Governance, unlike «government», looks at the interplay between state and society and the extent to which collective projects can be achieved through a joint public and private mobilization of resources» (Pierre, 2011, s. 5). Det offentlige trenger derimot ikke å levere alle tjenester selv, men kan samarbeide med andre aktører, både private og frivillige (Røiseland & Vabo, 2016).

Det er særlig tre aspekter som ligger innebygd i Røiseland og Vabo (2016) sin definisjon av samstyring. Det første handler om at aktørene som inngår i samstyring er *gjensidig avhengig* av hverandre. De har alle noe som de andre *ikke* har, og det de ønsker å oppnå er bare mulig å få til i fellesskap. Med andre ord kan man si at ulike aktører bringer inn ulike typer ressurser, som et spleiselag. I sammenheng med casen som er utgangspunktet for min problemstilling, kan det være at ungdomskontakten kan ha en relasjon med ungdommene som de andre aktørene mangler, oppfølgingscenteret kan sitte på høy kompetanse om rusbruk, rektor kan sitte på den beste arenaen for å nå ut til ungdommene, og så videre. Organisasjonene kan variere i både størrelse og avhengighetsgrad.

Det andre aspektet gjelder ifølge Røiseland og Vabo (2016) måten beslutninger fattes på. Bruk av makt er vanligvis ikke en god løsning i et gjensidig avhengighetsforhold. Da risikerer man at aktører som innehar viktige ressurser velger å trekke seg ut, og at samarbeidet kollapser. Derfor er det et poeng at avgjørelser relatert til samstyring baserer seg på diskurs eller forhandlinger blant *likestilte aktører* (Røiseland & Vabo, 2016, s. 23). Som Røiseland og Vabo påpeker: «Samstyring finner sted bare i den grad de involverte aktørene er i stand til å diskutere seg frem til løsninger som alle kan slutte seg til» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 23). Offentlige myndigheter kan ikke i samme grad støtte seg på lover og regler for å styre, men må bruke andre virkemidler for å diskutere seg frem til løsninger, som for eksempel myke

styringsmidler og relasjonell ledelse. Det må dermed være velfungerende koordineringsprosesser mellom de ulike aktørene, og utfallet av disse prosessene kan sjelden styres direkte. Med andre ord; de deltakende aktørene må være likestilte aktører.

Det tredje aspektet i samstyring går ut på at samstyringen skal være en *planlagt og målorientert aktivitet* (Røiseland & Vabo, 2016, s. 23), ikke bare tilfeldige aktører med like interesser som havner ved samme lunsjbord. Man må fastsette mål, velge virkemidler, utforme strategier og koordinere aktiviteter. En samstyringsstruktur kan dermed minne om en ordinær organisasjonsstruktur, dog i noe løsere forstand enn det man ellers forbinder med en formell organisasjon.

2.2.2 Ulike former for samstyring

Samstyring er altså ulike former for organisert samhandling, og kan foregå på ulike nivå. I denne oppgaven vil fokuset være på samstyringssituasjoner der kommune går sammen med markeds- og sivilsamfunnsaktører innenfor egne grenser, som er utgangspunktet i min case – nemlig et ekstraordinært utvidet politiråd opprettet til det formålet å spre informasjon og innlede samarbeid mellom offentlige og private aktører for å håndtere ungdomskriminalitet. Det kan også være viktig å påpeke at den offentlige aktøren ikke nødvendigvis er hovedaktøren: «Government can play different roles in governance, ranging from being the key coordinator to merely operating as one of several public and private organizations in some jointly defined and executed projects (Pierre, 2011, s. 21). Samstyring kan med andre ord defineres på ulike måter. Nettverk og partnerskap regnes også som ulike former for samstyring, men man kan også ha både løsere og fastere former, så lenge man samarbeider med gjensidig avhengige, likestilte aktører mot et felles mål eller en visjon (Røiseland & Vabo, 2016)

2.3 Samstyring av sammensatte problemer

I tillegg til at aktørene i casen må forholde seg til utfordringene som samstyring medfører, må de også forholde seg til at det skal samstyres om et sammensatt problem. Røiseland og Vabo (2016) trekker frem at det i dag er klare antakelser til at kommuner og fylkeskommuner skal engasjere seg i oppgaver og problemer som de vanskelig kan løse alene. «Derfor er det gode grunner til å se på samstyring som en både nødvendig og verdifull styringsform som dekker et behov som tradisjonell offentlig administrasjon ikke kan dekke» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 51). Dette kan tolkes til å handle om samstyring av sammensatte problemer. Man kan se det

samme hos Christensen, Egerberg, Læg Reid og Aars (2015) som trekker frem at det i tråd med utviklingen av risikosamfunnet i stigende grad ble erkjent at viktige samfunnsproblemer ikke gikk langs sektorgrenser, og at det var behov for økt samarbeid mellom ulike sektorer, forvaltningsområder og mellom offentlig og privat sektor. Man kan også se dette i sammenheng med nyere undersøkelser av Telemarkforskning, for eksempel Magnussen (2020) sitt notat *Regionale partnerskap i møte med store samfunnsutfordringer*, som trekker frem at hele hensikten med slike regionale partnerskap er å håndtere komplekse utfordringer og å realisere samfunns mål på en mer effektiv og treffsikker måte enn hva partnerne greier hver for seg.

Samstyring av sammensatte problemer gjøres på mange måter, for eksempel mellom ulike offentlige aktører, eller som en kombinasjon mellom offentlige, private og frivillige aktører (Head & Alford, 2015). Det finnes ulike fordeler med denne styringsmåten. For det første vil et samarbeid mellom ulike aktører øke sannsynligheten for å forstå og ta stilling til de komplekse utfordringene som sammensatte problemer har, rett og slett fordi at det er flere aktører med ulike kunnskaper, interesser og verdier. Selv om man kanskje ikke kan forstå hele problemet, vil man allikevel kunne få økt forståelse for underliggende årsaker. For det andre øker det sjansene for at man kan finne bedre løsninger, siden man både får mer nyansert innsikt i hvilke utfordringer som foreligger, og i tillegg gir de involverte aktørene muligheten til å finne anledninger til å bidra på sin måte. For det tredje vil samstyringen gjøre det lettere å legge til rette for mulige løsningstiltak, ikke bare fordi det er mer sannsynlig at de blir enige om tiltak når de har gått inn i et samarbeid, men også fordi man får koordinert de ulike aktørenes ulike ressurser. Det er også viktig å trekke frem at samstyringssituasjoner kan bidra til at de ulike aktørene får komplettert hverandre, fordi at de får samlet både fagkunnskap, lokalkunnskap og situasjonskunnskap omkring samme utfordringer på en plass (Head & Alford, 2015).

Det finnes derimot også en del ulemper. Det er for eksempel ingen garanti for at de ulike aktørene kommer sammen og deler kunnskap og erfaringer på en hensiktsmessig måte. Man kan i stedet ende opp med aktører som holder igjen sine ressurser for å få det som de vil, fordi de selv mener at *deres* forståelse av det sammensatte problemet er den riktige forståelsen. Dette kan føre til at aktørene blir sittende og krangle over problemdefinisjonen istedenfor å finne gode løsninger, noe som kan gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt (Head & Alford, 2015). Man kan dermed havne i en posisjon hvor man er uenig i hva som er

årsakene til problemet, men uansett må gå fremover med problemdefinisjonen til den aktøren med mest makt. Det vil da kunne oppstå en ubalanse mellom aktørene hvor noen av dem ser seg nødt til å bøye seg etter viljen til den eller de aktørene med mest makt (Pierre, 2011). På bakgrunn av dette kan man si at det ikke alltid er et like godt grunnlag for likestilte aktører og gjensidige avhengighetsforhold. Det virker som om dette støttes av Røiseland og Vabo (2016), som påpeker at samstyring kommer til kort i situasjoner der makt og innflytelse står på spill og aktørene ikke opplever gjensidig nytte av å styre sammen. Dette kalles for samstyringens paradoks; «På den ene siden handler politikk og offentlig styring om å overkomme konflikter og interessenmotsetninger, og på den andre siden fremstår konflikt mellom partene nettopp som det største hinderet for vellykket samstyring» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 51).

Det kan også være utfordrende å bygge tillit i et samarbeid med offentlig sektor, fordi offentlig sektor kan være spesielt utsatt for turbulens over tid. Det kan for eksempel handle om kutt i stillinger, omfordeling av arbeidsområder, krav til evaluering og målbare resultater, og andre ting som kan være utfordrende å forholde seg til for andre, gjensidig avhengige aktører. Slike typiske trekk for offentlige virksomheter kan faktisk også bidra til at det sammensatte problemet blir enda mer sammensatt, fordi det kan påvirke tilliten til de andre aktørene i samstyringssituasjonen, som allerede må forholde seg til at den offentlige aktøren er utsatt for politiske og økonomiske svingninger (Head & Alford, 2015). Det er også viktig å trekke frem at denne typen samhandling truer styringsskjedens logikk og dermed truer demokratiet selv. For det første kan det være vanskelig å fordele ansvar. For det andre kan det være at vesentlige aktører som *burde* delta i samstyringen av ulike grunner blir holdt utenfor. Det trenger ikke være snakk om bevisst utestenging av aktører fra samstyringen, men at de deltakende aktørene ikke ser behovet med å inkludere flere (Røiseland & Vabo, 2016).

Det kan også oppstå utfordringer med å evaluere resultater. De ulike aktørene har gjerne ulike kriterier som de evaluerer ut ifra. Det kan for eksempel være at noen aktører vektlegger økonomisk vinning mens andre vektlegger brukertilfredshet. Dette vil særlig utfordrende når man samstyrer om sammensatte problemer, fordi effektene av tiltak er vanskelige å måle (Head & Alford, 2015). Det er derfor viktig å ha noen grunnprinsipper til samstyring av sammensatte problemer. Disse går ut på at man må ha en viss grad av delt forståelse, felles mål, tillit og gjensidig avhengighet. Dersom ett av disse prinsippene ikke er til stede, kan det

gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt og dermed sette hele samstyringen på spill (Head & Alford, 2015).

2.4 Ledelse i samstyring av sammensatte problem

Selv om samstyring beskrives som en ikke-hierarkisk styreform (Røiseland & Vabo, 2016), spiller allikevel ledelse en stor del. Ifølge Røiseland og Vabo (2016) er det vanskelig å trekke et tydelig skille mellom styring og ledelse, men den sentrale forskjellen ligger i hvilke funksjoner de to begrepene referer til: «I den grad det er mulig å skille styring og ledelse, innebærer ledelse at atferd påvirkes gjennom mer personorienterte aktiviteter der relasjonen mellom mennesker står sentralt» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 74). Man kan med andre ord si at det er det relasjonelle som er hovedfokuset i ledelse. I den forbindelse trekkes det frem tre grunnleggende behov: kommunikasjon og kunnskapsdeling, etablering av felles hensikt og mål, og bygging av tillit mellom aktørene. Disse grunnleggende behovene står ifølge Røiseland og Vabo (2016) sterkt i de fleste organisasjoner, men er ikke like selvsagte ved samstyring fordi denne styringsformen er definert gjennom fraværet av hierarki. Man må derfor skape og aktivt vedlikeholde disse båndene som vanligvis binder aktørene sammen i en organisasjon. Dette er særlig viktig når aktørene samarbeider om å håndtere sammensatte problemer, fordi problemenes kompleksitet vil kunne gjøre samstyringen enda mer utfordrende enn ellers.

Kommunikasjon og kunnskapsdeling oppfattes som en grunnleggende forutsetning for samstyring. Deltakerne må både kunne formidle sine egne og ta stilling til andres synspunkter for å kunne danne en felles tilnærming. I tillegg må man ha god informasjonsflyt for å kunne dele kunnskap, gripe tak i viktige spørsmål og utfordringer, og forstå dersom krisesituasjoner oppstår (Røiseland & Vabo, 2016). Kommunikasjon og kunnskapsdeling trekkes også frem som nøkkelmoment i Ferlie, Fitzgerald, McGivern, Dopson og Bennett (2011) sine undersøkelser om hvordan Storbritannias styringsformer endrer seg fra hierarkisk styringsform til en mer nettverksbasert styringsform. De trekker frem kommunikasjonsteknologi som nødvendig for å både kunne dele informasjon raskt, men også for å kunne samhandle og kommunisere på tvers av organisasjoner. Man finner det samme i Magnussen (2020) sine undersøkelser, som trekker frem fordelene med kommunikasjon og kunnskapsdeling: «Tilgang på lik informasjon gjorde videre at partene, herunder både fylkeskommunen, kommuner og øvrige lokale og regionale virkemiddelaktører, raskt etablerte en felles forståelse av problemkomplekset» (Magnussen, 2020, s. 9). Denne forståelsen gjorde

det lettere for partene å samordne og koordinere tiltak og virkemiddelbruk, og å spre informasjonen videre i sine egne nettverk.

Ifølge Røiseland og Vabo (2016) har behovet for felles hensikt og mål utgangspunkt i at en eller annen form for delt oppfatning om samarbeidets hensikt er et nødvendig grunnlag for handling. Med dette menes at det rett og slett ikke er noe vits i å samarbeide om man ikke klarer å finne noe felles hensikt. Når det er sagt, har de ulike aktørene gjerne forskjellige normative utgangspunkt og interesser som kan komme i konflikt med hverandre. Det vil derfor være viktig at lederen setter i gang prosesser for å fremme enighet. Dette ser man også tydelig hos Head og Alford (2015), som påstår at manglende felles hensikt og mål kan gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt:

The knowledge and insights relevant to the issue are instead distributed among those who are led. Moreover, the new situation may pose difficult issues for those who are led, confronting them with the need to make major accommodations with a changing reality. These situations can validly be seen as wicked problems. (Head & Alford, 2015, s. 729)

Med dette menes at noen aktører kan havne i en posisjon hvor de må gjøre store tilpasninger til sine egne oppfatninger og verdier, ettersom lederen velger å gå i retningen til en av de andre aktørene. For å gjøre dette, kreves sterk tillit til lederen og samstyringssituasjonen (Head & Alford, 2015).

Tillit handler om de forventningene aktørene har til det samarbeidet de engasjerer seg i, samt en forventning til at samarbeidsaktørene er kompetente og har de kunnskaper og evner som skal til for å levere. Dette kan derfor bety at lederen må jobbe aktivt for å bygge tillit i en allerede presset og risikofylt samarbeidssituasjon. I tillegg vil følelsen av gjensidig nytte kunne styrke tilliten mellom aktørene, derfor vil lederens evne til koordinering være viktig (Røiseland & Vabo, 2016). Det er stor enighet rundt det faktum at ledelse av samstyringssituasjoner er vanskelig. Mye av det har med å gjøre at samstyring bygger på frivillighet, og at hver aktør kan trekke seg ut hvis den ikke får nok igjen for sine investeringer. Aktørene må også forholde seg til politiske vedtak, markedsmessige endringer eller andre uforutsette problemer, samtidig som at effektene av samarbeid ofte er usikre og langsiktige. I tillegg viser Magnussen (2020) sine undersøkelser at i små kommuner hvor det er færre ansatte å dele oppgaver og ansvar på, er det begrenset hvor mange møteplasser og samarbeid det er mulig å engasjere seg i. «En viktig lederoppgave blir dermed å skape en

stabil ytre kontekst for samarbeidet» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 96). Man kan derfor si at god ledelse er en forutsetning for at det skal komme noe godt ut av samstyrings situasjonen. Dette stemmer overens med undersøkelsene til Ferlie et al. (2011), som viste at samstyring kan være svært effektivt så lenge det er god kontinuitet i ledelsen.

Det finnes også en masteroppgave som tar utgangspunkt i caser som kan minne om min case, og som nevner de samme premisene for ledelse. Rita Rydheim sin mastergradsavhandling i organisasjon og ledelse retter søkelyset på hvordan SLT-modellen i all hovedsak fremmer tverrfaglig samarbeid og gode iverksettingsprosesser. Hun hevder at funnene hennes tydelig viser at samstyringen i SLT-nettverket er avhengig av SLT-koordinatorens drivkraft i alle nivå for å ivareta viktige prosesser i arbeidet. I tillegg påpeker hun at denne graden av avhengighet er med på å gjøre SLT-modellen og samstyring i slike nettverk sårbar hvis gruppeleder uteblir over tid (Rydheim, 2020).

2.5 Sammenstilling av teorikapittelet

I dette kapittelet har jeg fremstilt og diskutert det faglige bakteppet jeg anser som relevant for å svare på problemstillingen om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen.

Forskningsspørsmål 1 handler om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet. Sammensatte problemer er som sagt store, samfunnsmessige utfordringer som det ikke finnes noe tydelig løsning på. Det er nemlig slik at hvordan man *løser* problemet er avhengig av hvordan man *ser* problemet, og hvordan man ser problemet er avhengig av *hvem* som ser problemet (Rittel & Webber, 1973). Hvis man i tillegg tar utgangspunkt i WPR-metoden, vil hvordan man løser problemet kunne avsløre hvilken *implisitt problemforståelse* som ligger til grunn (Bacchi, 2009). Hvordan man ser problemet og hvordan man løser problemet er som sagt avhengig av hvem som ser, og i tillegg har aktørene sine egne ressurser og muligheter å forholde seg til. Jeg velger derfor å ta dette med meg videre til analysen.

Det er som nevnt tidligere vanskelig for aktører å håndtere sammensatte problemer alene, og derfor vil det i de fleste tilfeller være gunstig å samarbeide med andre. Samstyring trekkes derfor frem som den mest gunstige måten å arbeide med sammensatte problemer på av både Røiseland og Vabo (2016), Head og Alford (2015), Christensen et al. (2015) og Webber og Khademian (2008). For å kunne samstyre om sammensatte problem, fremstiller Head og

Alford (2015) grunnprinsippene delt forståelse, felles mål, tillit og gjensidig avhengighet. Delt forståelse kan tolkes til å handle om aktørene har felles oppfatning av problemet. I tillegg trekker Røiseland og Vabo (2016) frem gjensidig nytte og maktforhold. Disse kan tolkes til å ha sammenheng med tillit. Jeg velger derfor å se grunnprinsippene felles mål, tillit og gjensidig avhengighet som premisser for velfungerende samstyring, og tar dem meg videre i analysen med det utgangspunktet at tilstedeværelsen av premissene gir god samstyring, og fraværet av premissene gir dårlig samstyring.

Røiseland og Vabo (2016) frem også tre grunnprinsipper for ledelse av samstyring, nemlig kommunikasjon og kunnskapsdeling, felles hensikt og mål, og tillit. Jeg velger derfor å se på disse grunnprinsippene som premisser for ledelse av samstyring, og tar dem med meg videre i analyse med det utgangspunktet at tilstedeværelse av premissene gir god ledelse av samstyring, og fraværet av premissene gir dårlig ledelse av samstyring.

3.0 Metode

I dette kapittelet gjennomgår jeg hvilke metoder jeg har brukt for å samle inn og behandle datamaterialet, som er en nødvendig del av prosessen for å kunne løse problemstillingen om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen. Jeg starter med å redegjøre for min vitenskapsteoretiske plassering og hvordan den har påvirket valg av forskningsdesign. Jeg går deretter gjennom hvordan jeg gikk frem for å skaffe utvalg, og presenterer utvalget jeg endte opp med. Her trekker jeg også inn noen etiske vurderinger. Videre beskriver jeg hvordan jeg gikk frem for å samle inn data, og hvordan jeg valgte å behandle datamaterialet. Jeg forklarer også hvordan jeg har benyttet meg av SDI-metoden for koding og analysing, samt hvordan jeg har benyttet meg av WPR-metoden i arbeidet med deler av funnene. Jeg runder av metodekapittelet med å redegjøre for og reflektere rundt validitet og reliabilitet.

3.1 Vitenskapsteoretisk plassering

Denne oppgaven har et hermeneutisk fenomenologisk perspektiv. Mens fenomenologien handler om å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver og beskrive verden slik den oppfattes av informantene, søker hermeneutikken å fortolke denne meningen (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette betyr at kunnskapen man oppnår i en situasjon ikke nødvendigvis kan overføres eller sammenlignes med kunnskapen som oppstår i andre situasjoner. I sammenheng med min egen case vil dette bety at kunnskapen jeg oppnår i mine undersøkelser

ikke nødvendigvis kan overføres til eller sammenlignes med kunnskapen som oppstår i andre situasjoner. En fenomenologisk tilnærming til kvalitativ metode, som for eksempel dybdeintervju, gir mulighet til å innhente beskrivelser av intervjupersonenes livsverden. Dette passer bra til min problemstilling, hvor jeg undersøker hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen.

3.2 Forskningsdesign

Denne oppgaven er en casestudie med kvalitativ tilnærming. En casestudie er når man går i dybden på et mindre utvalg enheter for å oppnå forståelse for et fenomen i en kontekst (Yin, 2014), som i mitt tilfelle er den gjeldende samstyringssituasjonen. Det aller vanligste er å undersøke et lite antall, noe som gjør at kvalitative forskningsmetoder regnes som beste alternativ. Ifølge Andersen (2013) gjør casestudier det mulig å fange det helt særegne ved mennesker og deres aktiviteter. Det er derimot viktig å trekke frem at kvalitative forskningsdesign, som for eksempel en casestudie, skaper begrensninger når det kommer til generalisering. Dette er fordi utvalget blir for lite til å kunne trekke slutninger som kan gjelde for flere. Det er derfor sjeldent at en enkel kvantitativ undersøkelse uten gjentatte forsøk, kan generaliseres til å gjelde andre caser. Dette har betydning for min case fordi det antyder at undersøkelsene jeg gjør på det gitte tidspunktet for dybdeintervjuene ikke kan gjenskapes, og dermed ikke kan generaliseres til å gjelde andre, lignende caser. I mitt tilfelle benytter jeg meg av kvalitativ metode, nærmeste bestemt kvalitative forskningsintervju, herunder kalt dybdeintervju (Tjora, 2021). Bakgrunnen for valg av metode er ønsket om å gjøre et dypdykk inn i samstyringssituasjonen for å kunne svare på hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen.

3.2.1 Prosedyre og utvalg

Ifølge Tjora (2021) er hovedregelen for utvalg i kvalitative undersøkelser at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg reflektert om det aktuelle temaet. Når man skal velge utvalg til casestudier, kan man velge mellom to grupper av strategier: man kan bruke en eller flere caser, eller invitere informantene ut ifra spesielle kriterier. Mitt utvalg er basert på personer som grunnet deltakelse i en samstyringssituasjon hadde muligheter til å uttale seg reflektert om den gitte samstyringssituasjonen, nemlig min case. For å svare på min problemstilling om hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet og hvordan dette påvirker samstyringen, var jeg avhengig av å finne en case hvor aktørene deltok i en eller annen samstyringssituasjon for å arbeide med ett eller annet sammensatt problem.

Tjora (2021) påpeker at case ofte velges mer pragmatisk på bakgrunn av tilgjengelighet og/eller forskers kjennskap til den. Jeg fikk kjennskap til samarbeidet på min egen arbeidsplass, der det ble beskrevet som et nyopprettet samarbeid mellom offentlige og private aktører for å håndtere ungdomskriminaliteten i kommunen. Jeg opplevde at denne casen var et godt alternativ for å undersøke det jeg ønsket å undersøke. Jeg tok kontakt med personen som min leder beskrev som SLT-koordinator, og mottok en liste over de involverte aktørene. Jeg fikk flere positive svar, og etter å ha oversendt informasjonsskriv med samtykkeskjema (Vedlegg 1), gikk jeg i gang med intervjuene.

Det kom frem under intervjuene at den gjeldende samstyringssituasjonen var et ekstraordinært utvidet politiråd, og at dette politirådet i tillegg til å bidra til informasjonsdeling på sett og vis skulle fungere som springbrett for å initiere samarbeid mellom de deltakende aktørene. Under intervjuet med den ene aktøren viste det seg derimot at de faktisk ikke deltok i den gjeldende samstyringssituasjonen. Jeg valgte derfor å utelate intervjuet av denne aktøren som dermed ikke oppfylte utvalgsriteriene.

Utvalget jeg satt igjen med var:

- SLT-oppgaveansvarlig, som er sektorleder for forebygging i kommunen. Sektorleder har blitt tildelt oppgavene til SLT-koordinator (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak), fordi kommunen har kuttet SLT-koordinatorstillingen i budsjettet
- Rektor ved en ungdomsskole i sentrum av byen
- Leder ved et privat oppfølgingssenter med tilbud knyttet til rus og kriminalitet
- Leder i et næringsforum, som er en medlemsbasert interesseorganisasjon for næringsaktører i kommunen
- Ungdomskontakt ansatt i prosjektstilling i kommunen
- Politikontakt som har fokus på ungdom, og som noen av de andre aktørene beskriver som en slags ungdomskontakt i politiet.

3.2.2 Etske vurderinger

Mine undersøkelser krever at jeg gjør noen etiske vurderinger rundt samtykke, konfidensialitet, konsekvenser og forskerens rolle. Informert samtykke handler om at man informerer informantene om undersøkelsens formål og om hovedtrekkene i designen, i tillegg

til mulige risikoer og fordeler ved å delta i forskningsprosjektet. Det gjelder også å sikre seg at de involverte deltar frivillig, og at de er klar over sin rett til å trekke seg ut av undersøkelsen når som helst (Kvale & Brinkmann, 2015). I mine undersøkelser ble informantene tilsendt informasjonsskriv allerede ved forespørsel om deltakelse, slik at de kunne lese gjennom før de avgjorde om de ønsket å si ja eller nei til å delta i et dybdeintervju. Det ble tydeliggjort i informasjonsskrivet at deltakelse var frivillig, og at man kunne trekke seg når som helst uten at det ville medføre noen negative konsekvenser. Jeg valgte i tillegg å opplyse om dette muntlig rett før intervjuene ble startet, og jeg valgte også å tydeliggjøre at de når som helst kunne avbryte intervjuet og få lydopptaket slettet.

Konfidensialitet innebærer ifølge Kvale og Brinkmann (2015) at privat data som identifiserer informantene ikke avsløres. Dette er særlig viktig å ta hensyn til når man gjennomfører kvalitative undersøkelser, fordi det kan være en indre konflikt mellom et etisk krav om fortrolighet og grunnleggende prinsipper for vitenskapelig forskning, som for eksempel innhenting av spesifikk informasjon. I mine undersøkelser var noen av aktørene bekymret for at det skulle gå an å skjønne hvem som ble intervjuet, fordi kommunen er såpass liten at det ikke er vanskelig å tenke seg til hvem som har uttalt seg. På bakgrunn av dette valgte jeg å anonymisere alt som kunne avsløre hvilken kommune det var snakk om. Jeg anonymiserte både kommunenavn, nabokommuner, region, kjøpesentre, bedrifter, samfunnshus og andre henvisninger som kunne ha avslørt kommunen.

Den åpenheten og intimiteten som kjennetegner mye kvalitativ forskning, kan virke forførende og få informantene til å gi opplysninger de kan komme til å angre på senere (Kvale & Brinkmann, 2015). I mine undersøkelser sto jeg som forsker i en posisjon der en av informantene angret på noe konkret informasjon som hadde kommet frem i intervjuet. Vi gjennomgikk derfor intervjuet sammen etterpå for å være sikker på at alt informanten ønsket å fjerne, ble fjernet. Dette var et av de første intervjuene, og etter dette tilegnet jeg meg vanen å opplyse om at dersom de angret på spesifikke uttalelser, var det ingenting i veien for å fjerne disse etterpå.

Kvale og Brinkmann (2015) hevder at forskerens egne integritet er avgjørende for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskapen og de etiske vurderingene som gjøres i kvalitativ forskning. Dette gjelder særlig intervjuer, fordi intervjueren selv er det viktigste redskapet til innhenting av kunnskap. Noe som er vesentlig å trekke frem er det faktum at jeg er ansatt som lærer i den

samme kommunen som informantene jobber i. Selv om jeg ikke deltar i samstyringssituasjonen som undersøkes, gjør lederen min det. Skolen som arena er og vil alltid være et viktig tema når man snakker om ungdomskriminalitet, og det kan godt hende at informantene unngikk å dele kritikk rettet mot skolen og lærerens rolle i og med at det satt en lærer rett foran dem. Dette kan ha påvirket undersøkelsens integritet fordi informantene kanskje hadde svart annerledes dersom jeg ikke jobbet som lærer. Når det er sagt, tydeliggjorde jeg at jeg ikke var der som lærer, og at de for min del kunne snakke så ærlig de ville om både skole og lærere uten at jeg tok meg nær av det. Jeg ønsker også å påpeke at selv om dette på sett og vis kan ha kompromittert integriteten i undersøkelsen, kan det også ha ført med seg visse fordeler. Jeg som forsker fikk inntrykk av at informantene satte pris på at jeg som lærer satt på erfaringer som hjalp meg med å forstå deres frustrasjon, både med tanke på å skulle forholde seg til det kommunale systemet, men også i arbeidet med utfordrende ungdom og ungdomskriminalitet.

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) er intervjuer moralske undersøkelser fordi det er knyttet spørsmål til midler og mål. Man må nemlig ta i betraktning at det menneskelige samspillet i intervjuet påvirker intervjupersonene, og at kunnskapen som produseres i intervjuet påvirkes av samspillet mellom intervjuer og informant. Særlig dette med samspillet opplevde jeg som svært viktig. I det aller første intervjuet merket jeg at når *jeg* begynte å føle at intervjupersonen hadde svart godt på det ene spørsmålet, begynte jeg så smått å gløtte ned på intervjuguiden for å se hva som var neste spørsmål. Dette gjorde at øyekontakten ble brutt, og intervjupersonen fulgte blikket mitt ned til intervjuguiden som lå på bordet. Min opplevelse var dermed at intervjupersonen skyndte seg å bli ferdig med å snakke for å gjøre seg klar til neste spørsmål. Dette skjedde et par ganger før det gikk opp for meg hvordan mitt eget blikk og kroppsspråk påvirket samspillet mellom meg og intervjupersonen. Etter dette var jeg ekstra nøye med å holde øyekontakten og vise interesse helt til intervjupersonen var ferdig med å prate.

Forskningsprosjektet er vurdert av NSD (Norsk senter for forskningsdata) (Vedlegg 2).

3.3 Kvalitativ metode for datainnsamling

Som nevnt tidligere har jeg benyttet meg av dybdeintervju for datainnsamling. Jeg har gjennomført seks ulike dybdeintervju hvor alle informantene er deltakere i samme samstyringssituasjon. Ifølge Tjora (2021) bruker man dybdeintervjuer når man vil studere meninger, holdninger og erfaringer. Han kaller dette informantenes livsverden, på samme

måte som Kvale og Brinkmann (2015) gjør. I denne delen av kapittelet gjennomgår jeg hvordan jeg benyttet meg av dybdeintervju for datainnsamling, og beskriver hvordan jeg arbeidet både før, under og etter selve datainnsamlingen.

3.3.1 Intervjuguide

Dybdeintervjuet kan ifølge Tjora (2021) formes på mange måter, men i grove trekk går det gjennom tre faser – oppvarming, refleksjon og avrunding. Jeg valgte å bruke disse tre fasene som utgangspunkt når jeg utarbeidet min intervjuguide (Vedlegg 3). Jeg startet derfor med noen oppvarmingsspørsmål. Disse er gjerne enkle, konkrete spørsmål om for eksempel dagligliv, arbeidsoppgaver og ansvar (Tjora, 2021). Jeg prøvde deretter å få til en glidende overgang til refleksjonsspørsmål. Refleksjonsspørsmål danner kjernen i intervjuet, og tillater informanten å gå i dybden i ulike deler av forskningstemaet. Spørsmålene starter gjerne med «Kan du beskrive...?» eller lignende. Det kan også være greit å ha noen forhåndsplanlagte oppfølgingsspørsmål dersom informanten trenger hjelp med å komme i gang (Tjora, 2021). Jeg valgte å formulere spørsmålene for å sette i gang refleksjon, derfor brukte jeg formuleringer som «Kan du beskrive...?» og «Hvordan opplever du...?» I stedet for at jeg hadde planlagte oppfølgingsspørsmål, hadde jeg ført opp stikkord på intervjuguiden slik at jeg hadde mulighet til å raskt formulere oppfølgingsspørsmål med utgangspunkt i disse stikkordene dersom informanten hadde vansker med å komme i gang.

Den siste fasen er avrundingsspørsmål, som gjerne leder oppmerksomheten bort fra refleksjonsnivået fra spørsmålene over: «Avrundingen *normaliserer situasjonen* mellom to personer, intervjuer og informant, som ikke kjenner hverandre og som normalt ikke ville snakke så personlig med hverandre» (Tjora, 2021, s. 160). Det blir også påpekt at relevante temaer å ta opp her er hvordan forskningsprosjektet går videre, hva som vil skje med dataene fra intervjuet, og hvordan informanten får tilbakemelding. Jeg opplevde at spørsmålet «Er det noen andre ting vi ikke har snakket om, som du tenker er relevant?» var et veldig fint spørsmål å avrunde med. Det virket som om informantene da forsto at vi var på slutten. Noen følte for å komme med en oppsummering eller å trekke frem det de synes var mest viktig i det vi hadde snakket om, mens andre fikk en anledning til å ta opp ting de hadde glemt å nevne.

Intervjuguiden var utviklet med utgangspunkt i det faglige bakteppet. Det var fordeler med dette, men jeg merket også en liten ulempe. Selv om informantene jeg undersøkte hadde gode forutsetninger for å uttale seg reflektert om temaet, så var disse forutsetningene knyttet til det

konkrete temaet. Med andre ord; det konkrete sammensatte problemet og den konkrete samstyringssituasjonen. Mitt faglige bakteppe har derimot gitt meg et mer overordnet syn på sammensatte problemer og samstyring. Selv om jeg gjorde mitt beste for å tilpasse intervjuguiden til det konkrete sammensatte problemet og den konkrete samstyringssituasjonen, så opplevde jeg at det lurte seg inn et uttrykk som skapte forvirring. Som nevnt i teoridelen av oppgaven, hevder Rittel og Webber (1973) at sammensatte problemer ikke kan løses, men at de *håndteres* på ulike vis. Da jeg i intervjuet spurte informantene hvordan deres organisasjon jobber for å *håndtere* ungdomskriminalitet, var det noen av dem som ikke forsto hva jeg mente. Jeg mener derfor dette er et eksempel på hvordan mine forforståelser har påvirket intervjuguiden og dermed intervjusituasjonen. Heldigvis var det et spørsmål som lett lot seg oppklare.

3.3.2 Gjennomføring av intervjuene

Tjora (2021) påstår at en viktig forutsetning for å lykkes med dybdeintervjuer er at man greier å skape en avslappet stemning hvor informanten føler det er greit å snakke åpent selv om veldig personlige erfaringer, hvor det er lov å tenke høyt, og hvor digresjoner er tillatt. Jeg som forsker ønsket derfor å gjennomføre intervjuene enten på informantenes egen arbeidsplass, eller på nøytral grunn. Jeg opplevde at alle informantene var fornøyde med å kunne gjennomføre intervjuene på sin egen arbeidsplass, og rett og slett anse det som et slags jobbmøte.

Selv om intervjusituasjonen søker å være en uformell situasjon, er det intervjueren som har ansvaret for å etablere rammen for intervjuet. I tillegg har informantene kanskje forventninger om at intervjueren skal drive intervjuet fremover med konkrete spørsmål som krever korte og konsise svar (Tjora, 2021). Før gjennomføringen av intervjuene, nevnte jeg at dette var et såkalt dybdeintervju, noe som betyr at det er ganske åpent. Jeg trakk frem at dersom informanten følte noe var relevant for temaet, var informanten hjertelig velkommen til å avspore fra utgangspunktet. Allikevel merket jeg at flere av informantene uttrykte engstelighet for at de ikke svarte på det jeg spurte om. De kom gjerne med uttalelser som «nå svarte jeg ikke akkurat på spørsmålet ditt» eller «nå hadde jeg en avsporing, beklager». I disse tilfellene gjorde jeg mitt beste for å gjenta på en hyggelig måte at de ikke trengte være redd for å avspore, og at jeg synes det de snakket om var interessant. Jeg fikk også noen uttrykk som «oi, det var et vanskelig spørsmål». Om årsaken til dette var at spørsmålet var for vanskelig eller for dårlig formulert, vet jeg ikke. Det kan også ha noe å gjøre med det Tjora (2021)

hevder om at informantene gjerne har klare forventninger om konkrete spørsmål som de kan gi korte og konsise svar på, og at mine spørsmål gjorde at de måtte reflektere mer enn de hadde sett for seg. Der og da gjorde jeg mitt beste for å omformulere spørsmål de var usikre på, men jeg opplevde da at informantene uttrykte at de hadde forstått spørsmålene, de bare synes de var vanskelig å svare på.

3.3.3 Transkribering av intervjuene

Tjora (2021) anbefaler bruk av lydopptak og fullstendig transkribering av materialet i ettertid. Han trekker videre frem at siden man ikke alltid vet hva som er de viktigste temaene og hva som er hensiktsmessig detaljeringsnivå idet man setter i gang med transkribering, vil det være smart å være litt mer detaljert når man transkriberer enn det man tror er nødvendig. I mine transkriberinger valgte jeg å beholde informantenes pauser, latter og andre lignende ting som ga nyanser til språket. Jeg utelot derimot noen av mine egne bekreftende svar som «Mhm» for å holde flyt i intervjuene. I tillegg valgte jeg å transkribere på bokmål, selv om informantene hadde en dialekt som gjorde at jeg innimellom måtte omformulere for å få frem den riktige betydningen. Jeg opplevde derimot at dialektuttrykkene som ble brukt var godt kjente for meg, og jeg har tro på at innholdet ikke har gått tapt i mine omformuleringer. Som jeg allerede har skrevet da jeg redegjorde for konfidensialitet, har jeg valgt å utelukke alt som kan gjenkjenne kommune og personer. Jeg har også utelatt noen få detaljer som informantene angrer på å ha gitt. Jeg har valgt å presentere empirien gjennom både direkte sitater og sammenfatninger av funnene.

3.4 Analysemetoder

Jeg vil nå beskrive hvordan jeg gikk frem for å analysere datamaterialet fra dybdeintervjuene. Hoveddelen av analysen er basert på stegvis induktiv-deduktiv metode for analyse av data, som er en analysemetode presentert av Tjora (2021) hvor man arbeider i etapper fra rådata til konsepter eller teorier. Målet med koding i SDI-modellen er tredelt. Man skal både få fram essensen i det empiriske materialet, redusere materialets volum, og legge til rette for idégenerering med utgangspunkt i empirien. Jeg har ikke fulgt SDI-metoden slavisk, men har brukt den som hjelpemiddel for å arbeide fra det induktive til det deduktive i analysen. I tillegg til dette har jeg tatt utgangspunkt i WPR-metoden fra Bacchi (2009) for å gjennomføre en enkel diskursanalyse på løsningsforslagene som de ulike aktørene beskrev i intervjuene.

3.4.1 SDI-metoden

Jeg startet med en induktiv, empirinær koding. Dette er for å redusere påvirkning og forventninger av teorier som enhver forsker vil trekke med seg i analysen. Ifølge Tjora (2021) skiller SDI-koding seg fra for eksempel *a priori koding* ved at man ikke kunne laget kodene på forhånd – det er datamaterialet alene som avgjør hvilke koder man lager. Det å skulle arbeide rent induktivt på denne måten var utfordrende for meg, da jeg allerede i transkriberingen hadde begynt å få en følelse på hvilken retning jeg ønsket at analysen skulle ta. Dette stemmer overens med Kvale og Brinkmann (2015) som hevder at transkribering også blir sett på som en del av analysen, fordi man får en rask oversikt over datamaterialet når man går gjennom intervjuet. Da jeg dykket inn i kodearbeidet ble jeg engstelig for at analysen skulle sende meg i en annen retning enn den retningen jeg hadde begynt å se for meg, og jeg måtte jobbe med meg selv for å ikke la mine egne ønsker om å tilpasse kodene til teorien påvirke arbeidet.

Etter at jeg hadde fullført det første steget i SDI-modellen, satt jeg igjen med ikke mindre enn 237 koder. Dette virket som et skremmende høyt antall koder, men det er ifølge Tjora (2021) vanlig å ende opp med et betydelig antall koder når man bruker denne tilnærmingen. Videre grupperte jeg kodene tematisk for å forme en struktur for analysen. Dette steget gjøres også induktivt, og består av å samle koder som har en innbyrdes tematisk sammenheng i grupper, samt å skille ut koder som vi anser som irrelevante, i en restgruppe (Tjora, 2021). I dette steget fikk jeg redusert antall koder betraktelig, i tillegg til at jeg satt igjen med noen kodegrupper. Disse kodegruppene vil ifølge Tjora (2021) danne utgangspunkt for temaene i analysen, og man kan si at dette arbeidet strukturerer undersøkelsens resultatdel.

Kodegruppene ble utgangspunktet for det neste steget, nemlig konseptutvikling: «Et poeng med SDI-metoden er at den legger til grunn en streng systematikk knyttet til for eksempel koding, men hviler på tydeligere kreativitet når man kommer opp på konseptutviklingsnivå» (Tjora, 2021, s. 247). Ved å skissere forskningsprosessen og analysen i separate steg får man mulighet til å opprettholde et krav om både høy grad av induktivt design i de første stegene og dernest en tydeligere teoretisk motivert analyse i de senere fasene (Tjora, 2021). Etter at jeg hadde dannet de ulike kodegruppene, tok jeg en grundig gjennomgang av det faglige bakteppet for å se hvordan min egen empiri kunne kobles til allerede eksisterende teori og forskning. Mange av temaene som kom frem passet til ulike deler av problemstillingen. For eksempel kunne oppfatning av ungdom og ungdomskriminalitet, årsaker til

ungdomskriminalitet og løsninger til ungdomskriminalitet eller kobles til å handle om oppfatningen av det sammensatte problemet. I tillegg kunne temaer som samarbeid mellom aktørene, bakgrunnen for samstyringen, usikkerhet rund ledelse av samstyring og lignende, kobles til å handle om hvordan samstyringen fungerer. Jeg valgte dermed å koble temaene som kom til syne i det induktive arbeidet, sammen med premissene for samstyring og for ledelse av samstyring. Dette gjorde at noen av temaene måtte legges vekk, mens andre måtte slås sammen. Resultatene av SDI-metoden viste derfor at konseptene jeg satt igjen med etter koding og kategorisering hadde likheter med det faglige bakteppet, noe som dannet utgangspunkt for temaene i analysen.

Jeg benyttet meg av dataprogrammet NVivo 13 som hjelpemiddel til koding. Dataprogrammet bidro til å gi meg oversikt og å manøvrere meg lettere i datamaterialet. Bruken av en slik programvare muliggjør et stort antall koder i tillegg til at det bevarer detaljene i datamaterialet. Tjora (2021) anbefaler derfor bruk av programvare som for eksempel NVivo, og trekker frem fordelene med å bruke det når man arbeider etter SDI-modellen.

3.4.2 WPR-metoden

Utgangspunktet for den analytiske tilnærmingen jeg skal benytte meg av for å finne implisitte problemrepresentasjoner i aktørenes løsningsforslag, er det første spørsmålet i WPR-metoden. Dette danner ifølge Bacchi (2009) utgangspunktet for analysen:

1. What's the "problem" (for example, of "problem gamblers," "drug use/abuse," "gender inequality," "domestic violence," "global warming," "sexual harassment," etc.) represented to be in a specific policy or policy proposal? (Bacchi, 2009, s. 12)

Ifølge Bacchi (2009, s. 92) er man ikke nødt til å bruke alle spørsmålene hver gang man skal analysere løsningsforslag: «I hope it is becoming clear that separation of the questions in a WPR approach is not always necessary or even advisable». Selv om analysemetoden ofte blir brukt på offentlige styringsdokumenter, kan den også brukes på andre måter. Dette blir for eksempel tydeliggjort i Bacchi og Goodwin (2016, s. 18): «Analysis can also be applied to phenomena that are not literally textual and «objects» not found in formal documents, such as ceremonies (as spoken and acted text), organizational culture (as symbols), buildings, and mechanisms of government». På bakgrunn av dette kan WPR-metoden antas å være gunstig for å analysere muntlige løsningsforslag, slik tilfellet er i min case.

Jeg har derfor hentet ut det jeg har tolket som informantenes løsningsforslag – noen mer konkrete enn andre – og brukt spørsmålet «What's the problem represented to be?» (Bacchi, 2009, s. 12) for å se hvilken implisitt problemforståelse som ligger til grunn for løsningsforslaget. Jeg vurderte det hele ganske pragmatisk, og tenkte: hva er det motsatte av dette løsningsforslaget? Hvorfor foreslår de denne løsningen? Hvorfor dette har sammenheng med ungdomskriminalitet? For eksempel; dersom løsningsforslag er at vi må ha mer kompetanse i skolen, regner jeg den implisitte problemrepresentasjonen til å handle om at utsatt ungdom krever mer kompetanse enn skolen tilbyr.

For å fremstille dette på en ryddig måte tok jeg utgangspunkt i en metode for fremstilling av data, kalt *Conceptually clustered matrix* (Miles, Huberman, & Saldana, 2020, s. 190). Dette er en metode for å utarbeide en matrise hvor radene og kolonnene er sortert for å vise deltakernes roller, svar, variabler og konsepter. Jeg fremstiller dermed empirien med en matrise for hver enkelt aktør, som inneholder både løsningsforslag og en forenklet versjon av de implisitte problemrepresentasjonene.

3.5 Validitet og reliabilitet

Når man forsker samfunnsvitenskapelig, diskutere man gjerne troverdigheten, styrken og overførbarheten av kunnskap. Dette er fordi den som forsker må finne sitt balansepunkt mellom den subjektive realismen der alt kan bety alt, og søken etter absolutt sannhet (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg vil nå redegjøre for og reflektere rundt validitet, reliabilitet og generaliserbarhet med utgangspunkt i kvalitativ forskningsdesign.

3.5.1 Validitet

Validitet dreier seg om at forskeren må passe på å måle det han eller hun *faktisk* skal måle – og ikke andre ting. Men skiller mellom indre og ytre validitet. Indre validitet dreier seg om troverdighet, handler om i hvilken grad forskerens funn reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten (Johannesen, Tufte, & Kristoffersen, 2009).

3.5.1.1 Indre validitet

Høy indre validitet medfører at forskningsprosjektet er gjennomført på en slik måte at man har mulighet til å for eksempel påvise sammenheng mellom to variabler. Man må også være sikker på at det er ikke noen andre omstendigheter som påvirker variablene (Johannesen, Tufte, & Kristoffersen, 2009). Det er derimot ikke mulig å kontrollere alle omstendigheter når

man benytter seg av kvalitativ forskning, fordi man ikke kan putte mennesker under et mikroskop i et laboratorium. (Ringdal , 2013). I min casestudie prøver jeg å få innblikk i informantenes livsverden, med andre ord; deres subjektive virkelighetsforståelse. Man kan derfor dra det litt langt og si at jo bedre jeg fremstiller informantenes livsverden, deres opplevelser og oppfatninger i relasjon til den sosialt konstruerte samstyrings situasjonen de deltar i, jo bedre vil den indre validiteten være.

Ifølge Johannesen et al. (2009) er det derimot ikke nødvendig å vurdere indre validitet ved en kvalitativ tverrsnittundersøkelse, slik jeg har benyttet meg av. I slike tilfeller kan det være bedre å reflektere rundt indre validitet for å minne seg selv på at de fleste forskningsmetodene innenfor samfunnsvitenskapelig forskning gir ingen eller svært begrensede muligheter til å fremstille en solid, indre validitet. Man kan derimot gjøre det man kan for å styrke det ved å være åpen om hvordan man praktiserer forskningen, redegjøre for valgene man tar og ved å være sensitive for faktorer som er vesentlige innfor den gjeldende tematikken (Tjora, 2021). I mine egne undersøkelser har jeg redegjort godt for valgene jeg har tatt, og vært ærlig om utfordringene jeg har møtt på. Selv om forarbeidet til intervjuet var forankret i det faglige bakteppet, har de første stegene i analysen vært induktive. Det å få bekreftet at jeg som forsker selv ved bruk av induktive analysemetoder gjør funn som er relevante for temaet, vil også være et argument for at undersøkelsen har en grad av indre validitet.

3.5.1.2 Ytre validitet

Ytre validitet dreier seg om resultatene fra forskningsprosjektet kan overføres til andre lignende fenomener Dette kalles også generaliserbarhet, og blir ofte forbundet med kvantitative studier. Det er fordi at når man benytter seg av kvantitative datainnsamlingsmetoder, samler man gjerne inn data fra et stort antall informanter. Dette gjør det lettere å produsere generaliserbare resultater, fordi jo større utvalget er, jo mer øker sannsynligheten for at utvalget er representativt for hele populasjonen. Når man snakker om ytre validitet og generalisering i kvalitative studier, snakker man heller om overføring av kunnskap (Johannesen, Tufte, & Kristoffersen, 2009). Dette stemmer overens med Tjora (2021), som trekker frem at man innenfor kvalitativ forskning har behov for å tenke på generalisering på en annen måte, siden man ikke kan overføre trekk ved utvalget til å gjelde hele populasjonen.

Det finnes to ulike måter for generalisering i kvalitativ forskning, nemlig moderat generalisering og konseptuell generalisering. Moderat generalisering dreier seg om å tenke på generalisering i en mer strukturell forstand, hvor det er opp til forskeren å beskrive i hvilke situasjoner resultatene vil kunne være gyldige. Konseptuell generalisering er når man utvikler konsepter, typologier eller teorier som vil ha relevans for andre caser enn den som er studert. SDI-metoden rettes mot konseptuell generalisering fordi målet er å utvikle innsikt knyttet til et fenomen, og hvor denne innsikten kan presenteres og testes ved en form for konsept- eller teoriutvikling (Tjora, 2021). Med andre ord kan man si at man er ute etter å fremstille funn i form av konsepter, modeller, begreper eller metaforer som ikke er direkte knyttet spesifikt til den casen som ligger til grunn. Det kan virke som om dette stemmer godt overens med målet til min egen problemstilling, som handler om å undersøke hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, og hvordan dette påvirker samstyringen. I og med at jeg har intervjuet seks ulike informanter som alle deltar i samme samstyringssituasjon, har jeg et håp om at jeg som forsker klarer å få frem et ganske nyansert bilde av samstyringssituasjonen. Ved å drøfte resultatene opp mot det faglige bakteppet har jeg mulighet til å finne likheter og forskjeller mellom funnene fra casen og mer generell akseptert kunnskap om temaene. På bakgrunn av dette kan det være mulig å i hvert fall hinte til noen konsepter som kan overføres til andre, lignende samstyringssituasjoner.

3.5.2 Reliabilitet

Det siste temaet jeg vil skrive om er reliabilitet. Dette brukes innenfor kvantitativ forskning for å vurdere om gjentatte målinger med samme måleinstrument gir samme resultat (Ringdal, 2013). Det er derimot lite hensiktsmessig å gjennomføre test-retest og andre lignende reliabilitetstester innenfor kvalitativ forskning. Den store mengden menneskelige og dynamiske variabler som er til stede vil nemlig gjøre det så å si umulig for en annen forsker å gjenskape det samme. På tross av dette, kan forskeren allikevel gjøre noen grep for å styrke forskningsprosjektets reliabilitet. Dette vil for eksempel være å beskrive konteksten og å ha en så åpen og detaljert beskrivelse av forskningsprosessen som mulig. I mine egne undersøkelser har jeg derfor gjort mitt ytterste for å vise åpenhet rundt hele prosessen, både når det gjelder før, under og etter både datainnsamling og analyse. Jeg har også redegjort grundig for hvilke teoretiske perspektiver som ligger til grunn for undersøkelsen, og brukt flere direktesitater fra dybdeintervjuene for å sikre at informantenes stemme kommer tydelig frem.

4.0 Analyse

I dette kapittelet presenteres og drøftes det analyserte datamaterialet fra dybdeintervjuene. Jeg har valgt å kalle informantene for *aktører* for å ikke skape forvirring. Analysen er delt inn i tre deler, hvorav den første delen handler om aktørenes oppfatning av det sammensatte problemet, den andre om aktørenes opplevelse av samstyringen, og den tredje om aktørenes opplevelse av ledelsen i samstyringen. Jeg starter hver analysedel med å presentere funnene for seg selv, delt opp i temaer. Dette er fordi jeg har seks ulike aktører som alle har forskjellige utgangspunkt, og jeg ønsker at alles stemmer skal komme frem. Dette er også en måte for meg å synliggjøre at funnene har tyngde i seg selv og ikke bare gjennom drøfting opp mot det faglige bakteppet. Drøftingen kommer derfor etter at resultatene er presentert, med den samme temainndelingen.

4.1 Oppfatning av det sammensatte problemet

I denne analysedelen presenterer jeg funn for å svare på forskningsspørsmål 1: *Hva slags oppfatning har de ulike aktørene av det sammensatte problemet?*

For å svare på forskningsspørsmålet ser jeg på hvordan informantene definerer ungdom og ungdomskriminalitet, og hva de mener er årsaken til ungdomskriminalitet. Som nevnt tidligere beskriver Vabo et al. (2020) sammensatte problemer slik: «Når problemer er uregjerlige, oppstår det imidlertid en kognitiv usikkerhet om forholdet mellom problemets karakter, årsaker og effekter av ulike løsningsalternativer» (Vabo, Klausen, & Askim, 2020, s. 80). Funnene vil derfor kunne vise om denne kognitive usikkerheten kommer til syne i den aktuelle samstyringssituasjonen. Jeg har delt funnene inn i temaene «Ungdomskriminalitet som et sammensatt problem», «Årsaker og løsninger til ungdomskriminalitet» og «Implisitte problemrepresentasjoner av ungdomskriminalitet». De implisitte representasjonene av ungdomskriminalitet er som nevnt tidligere basert på WPR-metoden, og blir derfor tolket via denne tilnærmingen først. Videre følger analysen, som er delt inn i de samme temaene.

4.1.1 Ungdomskriminalitet som et sammensatt problem

Funnene viser at aktørene beskriver ungdomskriminalitet noe likt og noe ulikt. For det første har noen av aktørene ulik oppfatning av hva som defineres som ungdom. Mens rektor, SLT-oppgaveansvarlig, politikontakt og ungdomskontakt alle definerer ungdom til å være i alderen 13-17, har leder på oppfølgingssenteret en annen måte å definere ungdom på: «Hvis du tar de som er... jeg sier NAV sine ungdommer, det er jo 18-30» (Leder oppfølgingssenter). I tillegg

er leder i næringsforum usikker på hvilken alder som gjør at man defineres som ungdom, og på om ungdom kun gjelder de som er under 18 år. På bakgrunn av aktørenes svar kan man derfor si at selv om de fleste definerer ungdom til å være mellom 13 og 17 år, er det ikke alle aktørene som forholder seg til denne definisjonen.

Når det gjelder ungdomskriminalitet forteller nesten alle aktørene at det dreier seg om hærverk. I tillegg nevner halvparten vold, mens to av dem trekker frem salg av seksuelle tjenester som en økende og bekymrende trend. Leder i næringsforum trekker også frem tyveri. Over halvparten kommenterer også at ungdommene som utfører ungdomskriminaliteten er yngre enn før. Politikontakten viser til statistikk for å støtte opp dette, mens rektor, leder på oppfølgingscenteret og leder i næringsforumet viser til egne erfaringer: «(...) og de er jo ganske unge, de ungdommene som holder på med det her, også» (Leder næringsforum).

Aktørene har også litt ulik oppfatning av alvorlighetsgraden. Ungdomskontakten mener for eksempel at den ungdomskriminaliteten vi ser i kommunen egentlig bare er gøye påfunn:

Så det handler jo ikke om at de er ute etter å... det er, det er jo ikke slemme barn.

Kriminelle barn. Det er bare påfunn vi voksne kaller kriminalitet, da. Det ender jo opp i kriminalitet. Hvis du sloss, så er det på en måte vold, og når du... det er hærverk hvis du sender på en...Fyrverkeri, en søppelbøtte. Det blir kriminalitet, mens for dem er det her og nå bare gøy. (Ungdomskontakt) .

Mens andre aktører, for eksempel politikontakten, trekker frem hærverket og volden blant unge ungdommer som foruroligende. Flere av aktørene kommer også med påstanden om at det ikke finnes vanskelig ungdom, bare ungdom som har det vanskelig.

Med andre ord kan man si at det er ulikheter i hvilken alder man defineres som ungdom, og dermed hva som defineres som ungdomskriminalitet. Det er derimot enighet om at den typen ungdomskriminalitet som dominerer er hærverk. Det er derimot litt ulikheter i hvordan alvorlighetsgraden oppfattes. Politikontakten kan vise til konkret statistikk som viser økning i hærverk og vold, og de andre aktørene har en felles erfaring om hærverk. Funnene viser altså at aktørene har dels lik og dels ulik oppfatning av ungdomskriminalitet.

4.1.2 Årsaker og løsninger til ungdomskriminalitet

4.1.2.1 Årsaker til ungdomskriminalitet

Aktørene mener at årsakene til ungdomskriminalitet er mange og sammensatte. To av årsakene er alle aktørene enige i. Den ene årsaken er *manglende fritidstilbud*. Dette kan man se tydelig i svaret til SLT-oppgaveansvarlig: «(...) det er jo likens som når vi er på skolen, lærerne er der, på den tiden er dere tilgjengelig for ungdommene. Men hva skjer når de går hjem? Der har vi også et vakuum altså» (SLT-oppgaveansvarlig). Den andre årsaken som alle er enige i, er *manglende voksenpersoner*. Politikontakten forklarer det slik:

Jeg vil jo mene det at.. eller jeg vil komme med en påstand. Og det er det at det er veldig mange forebyggere rundt ungdommene. Men at foreldre er en samfunnsinstitusjon som har hovedtyngden og hovedansvaret i forebygging. Så at foreldre er presset, og kanskje opplever å ha dårlig tid til ungdommene sine, kan jo være en del av det. (Politikontakt)

I tillegg påpeker flertallet av aktørene at de mener ungdommene finner et *fellesskap i ungdomskriminaliteten*. Dette forklares av rektor slik: «Og da blir disse grupperingene, da, de blir knyttet rundt lovbrudd, og de blir knyttet til rus, og det er det som er fellesskapet» (Rektor). Flertallet trekker også frem *Covid-19* som viktig årsak, og politikontakten beskriver dette godt:

Har korona spilt en rolle i det? Ja, helt klart har det nok hatt en rolle i det, på det viset at det har vært færre møteplasser for ungdommene, den digitale arenaen har blitt mye større, og der har vi nå sett statistikker som har skutt i været på straffbare forhold som har foregått i det digitale. Det er nokså opplevd.. opplest og vedtatt, at det har jo vært en stor endring i løpet av koronatida. (Politikontakt)

Flertallet av aktørene trekker også frem *manglende tidlig innsats*, og *utestenging fra andres foreldre*. Med dette menes at foreldre til andre ungdommer utestenger ungdommene som driver med ungdomskriminalitet, noe som gjør det vanskeligere for dem å havne på rett kjøligjen, slik ungdomskontakten forklarer her:

Fordi at foreldre har noen tanker om hvem ungene deres skal være sammen med og ikke. Hva ungene deres skal få lov til og ikke, og prøver jo å.. de har jo samme utfordringene de også, sant (...) vi er med på å skyve dem ut, da. Og det kan man jo forstå, at hvis ungen min leker med han, så blir det bråk hver gang. (Ungdomskontakt)

Flertallet mener også at *manglende tilpasning i skole* er en viktig årsak. Leder på oppfølgingscenteret beskriver det slik: «Mange ungdommer har veldig mye kvaliteter som de ikke får vist gjennom tøffe teoretiske skoleganger, og dermed så blir det jo litt tapere, da. De får ikke den mestringsfølelsen som de trenger» (Leder oppfølgingscenter).

Dette viser at alle aktørene er enige i årsakene til ungdomskriminalitet, fordi de trekker frem mange av de samme årsakene. I tillegg nevner som sagt flere av dem at det er sammensatte årsaker.

4.1.2.2 Løsninger på ungdomskriminalitet

Funnene viser at flertallet av aktørene kun er enige om ett løsningsforslag, nemlig *flere fritidstilbud*. Alle aktørene unntatt rektor trekker frem dette som løsningsforslag. Leder på oppfølgingscenteret kommer i tillegg med et konkret forslag til hvordan fritidstilbudet kan se ut: «(...) men vi hadde jo kunne tenkt oss å bare kjørt på og åpnet kafé og på en måte hatt kaféen som en sånn møteplass i tillegg til samfunnshuset. Sånn at samfunnshuset ikke blir overbelastet» (Leder oppfølgingscenter). Andre løsningsforslag som kommer frem i funnene er *alternativ opplæring, flere voksenpersoner og foreldreveiledning*.

Det er derimot ingen andre løsningsforslag enn *flere fritidstilbud* som får flertall blant aktørene. Funnene viser også at alle aktørene trekker frem løsningsforslag som er unike for dem selv, med andre ord; som ingen av de andre aktørene bortsett fra dem selv foreslår: Leder på oppfølgingscenter foreslår å *øke kompetansen i skolen*, rektor foreslår *tidlig innsats for å unngå utenforskap*. SLT-oppgaveansvarlig foreslår å *legge vekk aktørenes mandater for å bedre samarbeidet*, leder i næringsforum foreslår å *bidra med penger til konkrete løsningsforslag utarbeidet av kommunen*. Politikontakt foreslår *informasjonsdeling for å skape et felles situasjonsbilde*, ungdomskontakt foreslår å *sikre at barnefamilier har nok penger*.

4.1.3 Implisitte problemrepresentasjoner av ungdomskriminalitet

For å finne de implisitte problemrepresentasjonene til informantenes løsningsforslag, har jeg benyttet meg WPR-metoden (Bacchi, 2009). Med utgangspunkt i løsningsforslagene til informantene, har jeg brukt ulike innfallsvinkler for å analysere løsningsforslagene og tolke hvilken implisitt problemforståelse de gir. Jeg har både satt spørsmål til løsningsforslaget, sett

på hva som ville være det motsatte av løsningsforslaget, og hvilke bakenforliggende årsaker som ligger til grunn. Jeg tar forbehold om at jeg ikke har gått så dypt inn i de implisitte problemrepresentasjonene som WPR-metoden gir rom for. Jeg våger meg allikevel til å gjøre noen tolkninger som kan bidra til å belyse forskjeller og ulikheter mellom aktørene, samt åpne opp for refleksjon. Jeg fremstiller først løsningsforslagene med noen enkle, implisitte problemrepresentasjoner i matriser delt opp etter hver enkelt aktør. Deretter går jeg dypere inn i hva som ligger i de ulike problemrepresentasjonene. Matrisene inneholder fargekoder for å tydeliggjøre hvilke problemrepresentasjoner som ligner hverandre. Jeg har valgt å beholde aktørenes egne formuleringer for å vise nyansene i løsningsforslagene, selv om jeg har kategorisert dem. Løsningsforslagene som er unike for hver aktør, er hvite.

Tabell 1. Leder oppfølgingscenter matrise

LEDER OPPFØLGINGSSENTER	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Øke kompetansen i skolen	Utsatt ungdom krever mer kompetanse enn skolen tilbyr
Alternativ opplæring for å gi mestring	Opplæringen treffer ikke, og ungdommene lærer ikke det de bør
Foreldreveiledning	Foreldre lærer ikke ungdommen forskjell på rett og galt
Foreldrene må delta mer	Foreldrene er fraværende
Flere møteplasser	Ungdommene har ikke noe fornuftig å gjøre, og tyr til ufornuftige ting

Tabell 2. Politikontakt matrise

POLITIKONTAKT	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Vi må ha informasjonsdeling for å skape et felles situasjonsbilde	Vi har ikke kontroll over ungdommene
Politiet må bedre relasjonen med ungdommene	Ungdommene har en dårlig oppfatning av politiet
Flere voksenpersoner som rollemodeller	Ungdommene har ikke voksne å se opp til
Ungdommene må settes i aktivitet	Ungdommene har ikke noe fornuftig å gjøre, og tyr til ufornuftige ting

Tabell 3. Rektor matrise

REKTOR	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Tidlig innsats for å unngå utenforskap	Utenforskap starter tidlig, og gir utfordringer senere
Større bruk av alternative opplæringsarenaer	Opplæringen treffer ikke, og ungdommene lærer ikke det de bør

Tabell 4. SLT-oppgaveansvarlig matrise

SLT-OPPGAVEANSVARLIG	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Foreldreveiledning	Foreldre lærer ikke ungdommene forskjellen på rett og galt
Legge vekk mandatene og samarbeide	Aktørene holder igjen ressurser
Ungdommene må få medbestemmelse	Ungdommene føler seg makteløse
Møteplasser og fritidstilbud	Ungdommene har ikke noe fornuftig å gjøre, og tyr til ufornuftige ting

Tabell 5. Ungdomskontakt matrise

UNGDOMSKONTAKT	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Få ungdommen fysisk sliten	Ungdommene har ikke noe fornuftig å gjøre, og tyr til ufornuftige ting
Flere voksenpersoner som rollemodeller	Ungdommene har ikke voksne å se opp til
Alternativ opplæring gir mestring	Opplæringen treffer ikke, og ungdommene lærer ikke det de bør
Sikre at barnefamilier har nok penger	Dårlig familieøkonomi skaper multistressfamilier

Tabell 6. Leder næringsforum matrise

LEDER NÆRINGSFORUM	
Løsninger	Implisitte problemrepresentasjoner
Foreldrene må på banen	Foreldrene er fraværende
Kommunen må bli en attraktiv plass å bo	Kommunen er ikke en attraktiv plass å bo
Vi må finne noe ungdommene kan gjøre	Ungdommene har ikke noe fornuftig å gjøre, og tyr til ufornuftige ting
Kommunen må på banen istedenfor privat næringsliv	Næringslivet tar støytten for noe som er kommunen sitt ansvar
Næringslivet trenger forslag til konkrete tiltak	Næringslivet mangler kompetanse til å innføre tiltak rettet mot ungdommer
Næringslivet kan bidra med litt penger	Næringslivet kan ikke bidra med noe annet enn litt penger
Forebyggende team med positivt ladet navn	Negativt ladede navn på råd/utvalg har en kriminaliserende holdning

De implisitte problemrepresentasjonene som handler om at ungdommene ikke har noe fornuftig å gjøre og derfor tyr til ufornuftige ting, (gul) har flertall hos aktørene. Jeg velger å heretter kalle dette *manglende fritidstilbud* for ryddighetens skyld. Man kan stille seg spørsmål til hva disse implisitte problemrepresentasjonene betyr. Som nevnt tidligere hevder Bacchi (2009) at de implisitte problemrepresentasjonene viser underliggende årsaker til hva som er problematisk. Med utgangspunkt i kategorien *manglende fritidstilbud*, kan man stille seg noen spørsmål. Dersom ungdommene hadde en annen plass å være på, hadde de da ikke utført vold eller hærverk der? Utfører de kriminelle handlinger fordi de ikke er fornøyd med plassen de er på? Eller er volden og hærverket et resultat av at ungdommene kjeder seg fordi de har for lite å gjøre? Kan man friste ungdommene til å gjøre andre, gøyere ting enn å utføre ungdomskriminalitet? Med utgangspunkt i disse spørsmålene kan man tolke det til at lediggang er roten til alt ondt – at når ungdommene ikke har noe fornuftig å gjøre, begynner noen av dem å gjøre ufornuftige ting.

Man kan også finne implisitte problemrepresentasjoner som antyder at foreldrene til ungdommene som utfører ungdomskriminalitet ikke lærer ungdommene forskjellen på rett og galt. Det kan blant annet virke som om denne problemrepresentasjonen står i motsetning til

den med manglende møteplasser og fritidstilbud, fordi denne går ut på at svikten ligger hos foreldrene og ikke hos kommunen. Dette kan handle om at foreldrene ikke selv vet hva som er rett og galt, eller at de ikke klarer å lære ungdommene å ta gode valg. Det kan også handle om at de er lite til stede, eller ikke klarer å sette grenser for ungdommene sine.

Dette kan også sees i sammenheng med de implisitte problemrepresentasjonene om at foreldrene ikke er gode nok rollemodeller, altså at ungdommene mangler voksne mennesker å se opp til. Andre implisitte problemrepresentasjoner går ut på at skolen ikke er tilrettelagt for utsatt ungdom, noe som kan bety at opplæringen ikke treffer alle, og at noen ungdommer derfor ikke lærer det de bør gjøre på skolen. Det å føle at man ikke mestrer det samme som de andre, kan gi en følelse av utenforskap. Det kan være at skolen ikke er praktisk tilrettelagt, og oppleves som både unyttig og kjedelig. Dette kan føre til at de søker andre mestringsarenaer, eller at ungdomskriminaliteten gir dem en følelse av fellesskap som skolen ikke klarer å gi dem.

Som nevnt tidligere er aktørenes ulike erfaringer er med på å påvirke hvilke løsningsforslag de kommer med, og dermed hvilke implisitte problemrepresentasjoner de har (Rittel & Webber, 1973), (Bacchi, 2009). Matrisene fremstiller de ulike aktørenes løsningsforslag, og dermed også hva de ulike aktørene ser: Leder ved oppfølgingssenter ser at skolen mangler kompetanse som de innehar. Politikontakten ser at politiet mangler en god relasjon med ungdommene. Ungdomskontakten ser familiene som sliter økonomisk. Rektor ser elevene som burde fått hjelp før de var kommet så langt i skoleløpet som ungdomsskolen. SLT-oppgaveansvarlig ser hvor utfordrende det er for samarbeidsaktører å gå utenfor sine egne mandat. Leder i næringsforum ser hvordan næringslivet kommer til kort i arbeidet med ungdomskriminalitet.

Man kan se både løsningsforslagene og de implisitte problemforståelsene i sammenheng med hvordan reaksjonene overfor ungdom som begår kriminelle handlinger har endret seg markant de siste 20 årene, og at det nå er hensynet til barnets beste og artikler fra barnekonvensjonen som er i fokus (Aase, et al., 2020). Ingen av de implisitte problemrepresentasjonene antyder at det er ungdommene som er problemet – tvert imot viser alle at problemene ligger i ungdommenes omstendigheter. Dette kan være noe av årsaken til at ingen av løsningsforslagene innebærer straff, og sånn sett kan vurderes til å være ganske milde konsekvenser av ungdomskriminalitet. Vi kan se dette i sammenheng med Aase, Lønnum,

Sørli, Hagen, Amlund, Gustavson og Utgarden (2020) sin rapport fra FHI hvor det påpekes at straff ikke fjerner årsakene eller risikofaktorene. Dette kommer tydelig frem i funnene i og med at alle aktørene i samstyringssituasjonen ser på ungdomskriminalitet til å handle om utfordringer i ungdommenes omstendigheter.

Det kommer også frem i rapporten at fra FHI at «Når barn og unge utfører vold og kriminelle handlinger, må samfunnet reagere» (Aase, et al., 2020, s. 72). Dette kan tolkes til at det er samfunnet som svikter når barn og unge utfører vold og kriminelle handlinger, og støtter oppunder påstanden om at ungdomskriminalitet er et samfunnsproblem. Man kan dermed si at det at alle aktørene trekker frem ungdommenes omstendigheter som problemet og ikke ungdommene selv, bekrefter at aktørene ser på ungdomskriminalitet som et samfunnsproblem. Flere av aktørene uttrykker som vist også at det ikke finnes vanskelig ungdom, bare ungdom som har det vanskelig. Oppfatningen av ungdomskriminalitet som samfunnsproblem setter føringer for hvordan problemet håndteres, noe som tydeliggjøres av at fokuset på forebyggende tiltak er knyttet opp mot ungdommenes omstendigheter og ikke direkte til ungdommene.

4.2 Analyse: Oppfatning av det sammensatte problemet

4.2.1 Ungdomskriminalitet som et sammensatt problem

I denne oppgaven har jeg tatt utgangspunkt i at ungdomskriminalitet generelt er et sammensatt problem. Jeg vil nå vise hvordan dette utarter konkret i denne casen gjennom svarene jeg har fått.

Rittel og Webber (1973) bruker som nevnt tidligere begrepet *wicked problems*, som jeg har valgt å oversette til *sammensatte problemer*, for å beskrive store samfunnsutfordringer hvor det er så mange påvirkende faktorer at det ikke er mulig å løse dem på en enkel måte. Funnene viser at informantene opplever ungdomskriminalitet som sammensatt, og illustrerer mange ulike årsaker til problemet. Dette er med på å tydeliggjøre at aktørene opplever ungdomskriminaliteten i kommunen som et sammensatt problem. Vi kan se dette i sammenheng med rapporten fra FHI der det står at lovbrudd i tidlig alder er en indikasjon på at det er flere ting som har vært galt (Aase, et al., 2020). Noen av aktørene beskriver også en usikkerhet knyttet til alderen på ungdom som utfører ungdomskriminalitet, noe som gir indikasjoner på at de har ulik definisjon av ungdom. Mens politiets statistikk viser de som er under 18 år, forholder leder ved oppfølgingscenteret seg til NAV sin definisjon av ungdom,

nemlig opp til 30 år. I tillegg uttrykker leder i næringsforum usikkerhet rundt om det kun gjelder til 18 år. Dette kan tyde på at aktørene ikke deler den samme forståelsen av ungdomskriminalitet, men samtidig at de er enige i noen hovedmomenter.

I tillegg har informantene en rekke løsningsforslag, hvorav alle unntatt ett er mangler flertall blant aktørene. Vabo, Klausen og Askim (2020) påpeker også at et sammensatt problem vil avhenge av hvem som vurderer det, og denne forståelsen vil hele tiden utvikle seg uten at det er mulig å komme frem til en konklusjon. Deltakerne i samstyringssituasjonen består av ulike aktører hvorav noen er private og noen er offentlige. Noen jobber direkte med ungdom, noen jobber indirekte med ungdom. Noen jobber egentlig ikke med ungdom, men har blitt satt i en posisjon hvor de må forholde seg til ungdomskriminaliteten i kommunen, noe som gjør at de i praksis jobber direkte eller indirekte med ungdom. Dette kommer tydelig frem når leder i næringsforumet bruker formuleringer som at de har «fått dette i fanget» (Leder næringsforum).

Selv om alle aktørene er enige i flere ting, som for eksempel at ungdomskriminaliteten i kommunen i hovedsak dreier seg om hærverk og at ungdommene mangler fritidstilbud, så fremstiller de i tillegg mange forskjellige årsaker og løsninger. Noen av årsakene og løsningene er felles for flere aktører, mens noen løsninger er unike for de ulike aktørene. På bakgrunn av dette mener jeg at funnene bekrefter det som kommer frem i det faglige bakteppet, nemlig at ungdomskriminaliteten i kommunen kan defineres som et sammensatt problem. Dette får implikasjoner for arbeidet, fordi sammensatte problemer som nevnt tidligere ikke kan løses en gang for alle. Det setter offentlige myndigheter i en posisjon hvor de rett og slett bare må prøve seg fram i utformingen av tiltak (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Det er derfor gode grunner til å se på samstyring som en både nødvendig og verdifull styringsform som dekker et behov som tradisjonell offentlig administrasjon ikke kan dekke (Røiseland & Vabo, 2016).

4.2.2 Årsaker og løsninger på ungdomskriminalitet

4.2.2.1 Samstyringens påvirkning på det sammensatte problemet

Som nevnt tidligere påstår Rittel og Webber (1973) at det ikke finnes en eksakt formulering av et sammensatt problem, og at forståelsen av problemet og løsningen av problemet henger sammen. Funnene fra mine undersøkelser viser at alle de ulike aktørene er enige i at en av

årsakene til ungdomskriminaliteten er at ungdommene mangler fritidstilbud. SLT-oppgaveansvarlig forklarer som sagt at det oppstår et vakuum når ungdommene går hjem fra skolen. I tillegg foreligger det flere andre årsaker som har flertall blant aktørene, for eksempel at ungdommene finner et fellesskap i ungdomskriminaliteten, manglende voksenpersoner, Covid-19, manglende tidlig innsats, utestenging fra andre foreldre, og manglende tilpasning i skolen. Head og Alford (2015) fremstiller som nevnt tidligere noen fordeler med samstyring av sammensatte problemer, blant annet at et samarbeid mellom ulike aktører øker sannsynligheten for å forstå og ta stilling til de komplekse utfordringene som sammensatte problemer har. Dette er fordi det er flere aktører med ulike kunnskaper, interesser og verdier. Selv om man kanskje ikke kan forstå hele problemet, vil man allikevel kunne få økt forståelse for underliggende årsaker. På bakgrunn av dette vil jeg argumentere for at de delte oppfatningene av underliggende årsaker som informantene beskriver, kommer av at de deltar i en samstyringssituasjon med hverandre. Dette gjør at man også kan anta at det *ikke* er sikkert at informantene hadde hatt så like oppfatninger dersom de *ikke* hadde deltatt i den gjeldende samstyringssituasjonen.

Samstyring av sammensatte problemer vil som nevnt tidligere øke sjansene for at man kan finne bedre løsninger, siden man både får mer nyansert innsikt i hvilke utfordringer som foreligger, og i tillegg gir de involverte aktørene muligheten til å bidra på sin egen måte (Head & Alford, 2015). Dette kommer tydelig frem i funnene dersom man ser på løsningsforslagene til de ulike aktørene. Man kan for eksempel velge å se på de ulike løsningsforslagene som en fordel i samstyringssituasjonen, fordi de kan vise at aktørene får komplettert hverandre med sine ulike ressurser. Head og Alford (2015) hevder også at samstyringen vil gjøre det lettere å legge til rette for mulige løsningstiltak, ikke bare fordi det er mer sannsynlig at de blir enige om tiltak når de har gått inn i et samarbeid, men også fordi man får koordinert de ulike aktørenes ressurser. På denne måten kan de få samlet både fagkunnskap, lokalkunnskap og situasjonskunnskap omkring samme utfordringer på én plass. Dette vises også i funnene. I og med at flertallet er enige i at ungdommene mangler fritidstilbud og i flere fritidstilbud som løsningsforslag, kan det tenkes at samstyringen har gitt aktørene anledning til å koordinere sine ressurser og kommet frem til et tiltak de er enige i.

4.2.2.2 «*The formulation of a wicked problem is the problem!*»

Som nevnt tidligere kan man ikke løse et problem uten å forstå det, og man kan ikke forstå det uten å se mulige løsninger (Rittel & Webber, 1973). I tillegg vil både oppfatningen av

problem og løsning være avhengig av hvem som ser. Med utgangspunkt i denne påstanden kan man derfor si at dersom løsningsforslag og problemforståelse ikke har god sammenheng, har man ikke forstått problemet og kan derfor ikke løse det. Problemforståelse kan tolkes til å gjelde årsaker til problemet. Funnene viser at flertallet av informantene er enige om et stort antall årsaker til ungdomskriminalitet, nemlig *manglende fritidstilbud, manglende voksenpersoner, fellesskap i ungdomskriminaliteten, Covid-19, manglende tidlig innsats, utestenging fra andre foreldre, og manglende tilpasning i skole*. Funnene viser også at flertallet av informantene kun er enige om ett løsningsforslag, nemlig *flere fritidstilbud*. Dette kan tolkes dithen at løsningsforslag og årsaker ikke har god sammenheng, og at aktørene ikke har forstått problemet eller mangfoldet og kompleksiteten som ligger i det.

Dette kan man også se på i forbindelse med WPR-metoden. De implisitte problemrepresentasjonene viser som nevnt tidligere at informantene kun er enige om én årsak til ungdomskriminalitet. Denne implisitte problemrepresentasjonen er *manglende fritidstilbud*. I tillegg kan man se flere andre årsaker som ikke har flertall blant aktørene, nemlig *manglende alternativ opplæring, foreldre trenger veiledning, foreldre deltar ikke nok, manglende kompetanse i skolen*, og så videre. Dette kan tolkes til at de ulike aktørene *egentlig* ikke er enige i de fleste årsakene til ungdomskriminalitet allikevel, kun én av dem, og dermed at de har ulik oppfatning av problemet. Ifølge Head og Alford (2015) kan dette dermed føre til at aktørene blir sittende og krangle over problemdefinisjoner istedenfor å finne gode løsninger, noe som kan gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt.

Vi kan også se det på en annen måte. Som sagt påstår Head og Alford (2015) at dersom løsningsforslag og problemforståelse ikke har god sammenheng, har man ikke forstått problemet og kan derfor ikke løse det. Med utgangspunkt i at den implisitte problemrepresentasjonen viser hva aktørene *egentlig* mener problemet er, vil denne *egentlige* problemforståelsen ha god sammenheng med løsningsforslagene. Dette kan tolke til at problemene faktisk *er* forstått, og dermed kan løses. Dette vil derimot være et ganske tilgjort forsøk på å finne sammenheng mellom problemforståelse og løsningsforslag av flere grunner. For det første fordi den implisitte problemforståelsen kan være ubevisst. For det andre fordi det gjerne ligger flere grunner til løsningsforslagene enn kun det faktum at de svarer på svarer på problemet. Rittel og Webber (1973) hevder jo som nevnt tidligere at man gjerne velger den løsningen som passer best til ens egne intensjoner. Når aktørene svarer at vi trenger *flere*

fritidstilbud, kan dette dermed ha sammenheng med at aktørene mener at denne løsningen passer best til deres egne intensjoner.

Løsningsforslagene er altså avhengige av hvilke verdenssyn aktørene har, noe som påvirker hvilke intensjoner de har. Intensjonene kan påvirkes av organisasjoners ressurser og muligheter. Det samme kommer frem hos Ljunggren og Lauritzen (2018) når de påstår at problemrepresentasjoner viser til at problemer ikke kan forstås som nøytrale og entydige enheter, men har «(...) implisitte årsakssammenhenger, virkelighetsforståelser og interesser som henger sammen med løsningene de legger grunnlag for» (Ljunggren & Lauritzen, 2018, s. 162). Dette utfordrer antakelsen fra Head og Alford (2015) om at man ikke har forstått problemet dersom problemforståelse og løsningsforslag ikke har god sammenheng, fordi løsningsforslagene påvirkes av flere ting enn kun problemforståelsen. Funnene viser som nevnt tidligere at det faktisk er god sammenheng mellom en av årsakene som informantene er enige i, nemlig manglende fritidstilbud, og det eneste løsningsforslaget de er enige i, som er flere fritidstilbud. Det er de andre årsakene og løsningsforslagene som ikke har god sammenheng. Dette kan bety at aktørene foreslår løsninger som de vurderer som gjennomførbare på bakgrunn av sine egne ressurser og muligheter, istedenfor på problemer som virker umulige å løse.

Fritidstilbud, som informantene er enige i både er en årsak til ungdomskriminalitet og en løsning på ungdomskriminalitet, er noe aktørene i samstyringssituasjonen faktisk har mulighet til å gjøre noe med. For å si det slik: casen består av et utvalg offentlige og private aktører som samarbeider for å håndtere ungdomskriminalitet i kommunen sin best mulig. Alle de involverte aktørene har sine egne muligheter og begrensninger å forholde seg til. De kan ikke overstyre foreldrene, de kan ikke påvirke statsregulerte stønader, de kan ikke endre læreplanen. Men det de kan gjøre, basert på sine egne muligheter og begrensninger, er å samarbeide om å etablere flere fritidstilbud i kommunen. Dette betyr også at det er ikke bare å formulere et problem og stake ut en løsningsrute uten å ta alle disse ulike aspektene med i betraktningen, noe som forsterker Rittel og Webber (1973, s. 161) sin påstand om at: «The formulation of a wicked problem is the problem!»

4.2.2.3 Tamme løsninger på deler av det sammensatte problemet

Ett av kjennetegnene ved sammensatte problemer er som nevnt tidligere at de ikke kan løses en gang for alle, men *håndteres* på ulike måter. Dette har å gjøre med at det ikke finnes en

stor, felles løsning på problemet, og man må komme opp med mindre tiltak eller mål. En av mulighetene man da har, er å innføre tamme løsninger på tamme elementer i det sammensatte problemet (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Vabo et al. (2020) hevder at offentlige myndigheter er gode til å levere standardiserte, rutinemessige tjenester med høyt volum. På bakgrunn av dette kan de velge å se på deler av det sammensatte problemet som et tamt problem, og finne løsninger på det tamme problemet på en måte de er gode til. Selv om Vabo et al. (2020) trekker frem offentlige myndigheter i denne sammenhengen, er det ingen grunn til å anta at dette ikke også kan gjelde en kombinasjon av offentlige og private aktører i en samstyringssituasjon, slik tilfellet er i min case. Man kan derfor si at det å se på *manglende fritidstilbud* som en av årsakene til ungdomskriminalitet og deretter foreslå *flere fritidstilbud* som en løsning, kan være en måte for aktørene i samstyringssituasjonen å innføre en tam løsning på en tam del av det sammensatte problemet.

For å ta det et steg videre kan man også si at det å foreslå tamme løsninger på et sammensatt problem, kan tolkes til å gi tamme implisitte problemrepresentasjoner på et sammensatt problem. Dette kan deretter sees i sammenheng med Bacchi (2009) (2012a) og Bacchi og Goodwin (2016) sine påstander om at problemer ikke er gitte sannheter, men konstruerte av politikken og samfunnet rundt. Måten aktørene ser seg selv andre på, påvirker hvilke problemer de konstruerer. Med andre ord: et tamt løsningsforslag skaper et tamt problem. Et tamt problem kan være lettere å forholde seg til enn et sammensatte problem. Dette kan forklares med at det å skulle finne løsninger på sammensatte problemer oppleves poengløst – som en kamp man allerede har tapt (Head & Alford, 2015). Ved å fokusere på et tamt problem istedenfor, kan man føle nytteverdi og håp istedenfor håpløshet, fordi det tamme problemet faktisk vil være mulig å håndtere. Et slikt løsningsforslag vil i tillegg sette føringer for hvilket nivå man formulerer problemet på. Dersom man velger et for høyt nivå, blir det så generelt at det ikke er mulig å gripe tak i. Velger man et for lavt nivå, kan man ende opp med å gjøre problemet verre (Rittel & Webber, 1973). Problemet *manglende fritidstilbud* kan tolkes til å være formulert på et slikt nivå at det faktisk er mulig å gripe tak i, og vil kunne gi aktørene noe håndfast å jobbe mot. Det vil også gi aktørene en håndterbar løsning å arbeide mot.

Som Vabo et al. (2020) påpeker er det krevende, om ikke i enkelte tilfeller umulig, å skulle undersøke om tiltakene som settes inn for å håndtere et sammensatt problem samlet sett bidrar til at utviklingen går i riktig retning. Det å istedenfor innføre en tam løsning på et konstruert tamt problem, slik som er tilfellet i den gjeldende casen, vil kunne gi mulighet til å undersøke

om tiltaket bidrar til at utvikling går i ønsket retning. Man kan deretter ta utgangspunkt i Vabo et al. (2020) som videre påpeker at man kan komme opp med mindre tiltak eller mål siden det ikke finnes en stor, felles løsning på problemet. Det å innføre den samme løsningen *flere fritidstilbud* på det sammensatte problemet *ungdomskriminalitet*, vil med utgangspunkt i Bacchi (2012a) føre til at man konstruerer det samme problemet *manglende fritidstilbud* for å kunne innføre mindre tiltak og mål, siden det ikke finnes en stor, felles løsning på det sammensatte problemet *ungdomskriminalitet*.

4.2.3 Oppsummering

I denne analysedelen har jeg presentert mine funn og drøftet dem mot det faglige bakteppet i et forsøk å svare på forskningsspørsmålene 1: *Hva slags oppfatning har de ulike aktørene av det sammensatte problemet?*

Aktørene har litt ulik definisjon av ungdom når det gjelder alder. Alle trekker frem hærverk som den mest dominerende formen for ungdomskriminalitet i kommunen, men nevner også andre kriminelle handlinger, som vold, tyveri og seksuelle handlinger. Årsakene til ungdomskriminalitet beskrives som mange og sammensatte, men aktørene er helt enige i to årsaker, nemlig *manglende fritidstilbud* og *manglende voksenpersoner*. I tillegg er det flertall på årsakene *felleskap i ungdomskriminaliteten*, *Covid-19*, *manglende tidlig innsats*, og *utestenging fra andre foreldre*. Jeg har tolket dette til at aktørene er enige i årsakene til det sammensatte problemet.

Når det gjelder løsninger, er flertallet enige i løsningen *flere fritidstilbud*. Ellers blir det foreslått flere løsninger, men ingen av disse har flertall. Alle aktørene foreslår også løsningsforslag som er unike for dem selv. Analysen fra WPR-metoden viser at aktørene har flertall for én implisitt problemrepresentasjon, nemlig *manglende fritidstilbud*. I tillegg har alle aktørene implisitte problemrepresentasjoner som er unike for dem. De implisitte problemrepresentasjonene tydeliggjør oppfatningen om at ungdomskriminalitet er et samfunnsproblem. Denne oppfatningen gir implikasjoner om hvordan problemet bør tas tak i, noe som kan se tydelig ved at alle problemrepresentasjonene handler om omstendighetene rundt ungdommene og ikke ungdommene selv. Det forsterkes også av utsagnet om at det ikke finnes vanskelig ungdom, bare ungdom som har det vanskelig.

Først og fremst vil jeg påpeke at funnene bekrefter tolkningen jeg gjorde med utgangspunkt i det faglige baktepper, nemlig at ungdomskriminalitet generelt er et sammensatt problem, og at dette også gjelder for ungdomskriminaliteten i kommunen som fremstilles i casen. Selv om aktørene ikke har en eksakt formulering av problemet, så er det enighet rundt flere årsaker og ett løsningsforslag. Dette kan ha med samstyringen å gjøre, siden en av fordelene med samstyring ifølge Head og Alford (2015) er at sannsynligheten for å forstå problemet og de underliggende årsakene øker. Aktørenes forskjellige løsningsforslag kan også ses på som en fordel fordi samstyringen bidrar til at aktørene får komplettert hverandre.

Løsningen *flere fritidstilbud* kan være en god måte for aktørene å koordinere sine ressurser på. Dette kan derimot tolkes på en annen måte også, nemlig at den manglende sammenhengen mellom flere av årsakene og løsningsforslagene betyr at aktørene ikke har en felles oppfatning av problemet. Det samme kommer frem ved å tolke analysen fra WPR-metoden som at de ulike implisitte problemforståelsene indikerer at det ikke er god sammenheng mellom oppfatningen av problemet. Dette kan som nevnt tidligere gjøre det sammensatte problemet mer sammensatt, siden det kan føre til at aktørene krangler over problemdefinisjonen istedenfor å finne gode løsninger (Head & Alford, 2015).

Aktører foreslår gjerne løsninger på med utgangspunkt i sine egne ressurser og muligheter. Dette kan tolkes til at aktørene i den gjeldende samstyringssituasjonen foreslår løsninger som de faktisk har muligheter til å gjennomføre, nemlig å samarbeide om å etablere *flere fritidstilbud*. I og med at det ikke finnes en stor, felles løsning på et sammensatt problem, kan man heller innføre tamme løsninger på tamme deler av problemet (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Det samme kommer frem i Bacchi (2012a) sin teori om at problemer konstrueres av politikken og samfunnet rundt. Fordi måten aktørene ser seg selv og andre på påvirker hvilke problemer de konstruerer. I og med at det sammensatte problemet *ungdomskriminalitet* kan virke håpløst og uhåndterbart, kan konstruksjonen av et tamt problem, nemlig *manglende fritidstilbud*, være en måte å konstruere et problem på som det faktisk er mulig å løse og som er på et håndterbart nivå. Løsningsforslaget *flere fritidstilbud* kan dermed være en tam løsning på en tam del av det sammensatte problemet *ungdomskriminalitet*.

4.3 Samstyring av det sammensatte problemet

I denne analysedelen presenterer jeg funn for å kunne svare på forskningsspørsmål 2:

Hvordan opplever aktørene at samstyringen fungerer?

For å svare på forskningsspørsmålet tar jeg utgangspunkt i premissene jeg etablerte for velfungerende samstyring av sammensatte problemer, på bakgrunn av det faglige bakteppet. Disse premissene er *felles mål, tillit og gjensidig avhengighet*. Jeg deler derfor funnene inn etter disse premissene, både når jeg presenterer funnene og når jeg drøfter dem.

4.3.1 Felles mål

Funnene viser at aktørene er enige i at de ønsker å jobbe for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig, men flere av dem uttrykker at de savner konkrete mål å jobbe mot. Rektor beskriver dette slik:

Vi sitter i ganske mange sånne møter, også møtes du neste gang i politiråd og tenker hva som har skjedd nå? Ingenting. Det skjer ingenting rundt ungdommene etter politirådet. Det skjer veldig lite, for det er veldig lite konkrete oppgaver til de enkelte aktørene. (Rektor)

Leder i næringsforum uttrykker det slik:

Altså, det må være ressurser på kommunen som kan fortelle oss. Vi er mange aktører som har lyst til å bidra, men da må vi få helt konkrete tiltak som vi vet treffer. Og det kan ikke, vi kan ikke gå inn og evaluere det. (Leder næringsforum)

I tillegg viser funnene at det er vanskelig å ha felles mål når offentlige og private aktører jobber i ulikt tempo. Private aktører opplever at samarbeidet går for sakte, mens noen offentlige aktører trekker frem at man må være mer tålmodig når man skal samarbeide om slike utfordringer. Leder ved oppfølgingssenter beskriver dette slik: «Forskjellen på oss og kommune er at vi kan hive oss rundt også gjør vi det vi tenker er lurt. Og det kan ikke en kommune gjøre» (Leder oppfølgingssenter).

4.3.2 Tillit

Funnene viser at alle aktørene opplever et jevnt maktforhold i samstyringssituasjonen, og at alles meninger er like mye verdt. SLT-oppgaveansvarlig formulerer dette slik: «Altså, men jeg tenker det at fordi om at jeg og deg har ulike roller, så skal ikke mine synspunkter være noe mer verdt enn dine» (SLT-oppgaveansvarlig). I tillegg formulerer politikontakten det slik: «Det må være et samarbeid der vi alle ser at vi har en egen rolle i det og prøver å dra lasset sammen, da» (Politikontakt).

Funnene viser derimot også at ikke alle aktørene opplever gjensidig nytte eller rettferdig fordeling av arbeidsoppgaver. Rektor beskriver dette slik:

Det jeg opplever, og det er litt som jeg sier, vi kan sitte i møter, også er det jeg, eller skolen som har en oppgave eller mange oppgaver i det møtet, og ingen andre. (...) For det kan man si, i de her samarbeidene kan man oppleve noen ganger at de man samarbeider med, definerer at det ikke er innenfor dere arbeidsområde. (...) Så de kan definere seg bort fra arbeidsoppgaver, vi kan ikke definere oss bort fra noen ting.
(Rektor)

SLT-koordinator beskriver også utfordringene med fordeling av arbeidsoppgaver, og at det er krevende å skulle være den som koordinerer samarbeidet:

Vi får det ikke bestandig til. For det er litt sånn at, ja men dette, mitt mandat er sånn. (...) også er det jo noen ting med hva kan jeg gjøre for at... kan jeg gi litt av meg selv for at vi skal få det til? (SLT-oppgaveansvarlig)

Funnene viser også at kommunens endringer i budsjett skaper utrygghet i arbeidet. Flere av aktørene trekker for eksempel frem uforutsigbarheten i ressurser fra kommunen. Rektor beskriver dette slik: «Og at man da kan sitte i møte med politiråd, også er neste møte nedskjæringer som gjelder, da. I forhold til ressurser. Så blir man jo litt maktesløs, da» (Rektor). Samtidig beskriver flere av aktørene at det ekstraordinære utvidede politirådet har ført til godt samarbeid med enkelte av de andre aktørene. Rektor beskriver dette slik: «At han er jo ganske på. Og det er til nytte for oss, da» (Rektor).

4.3.3 Gjensidig avhengighet

Funnene viser at alle aktørene opplever uheldige konsekvenser av ungdomskriminalitet, og at de er avhengig av samarbeid med eksterne aktører fordi det blir for utfordrende å håndtere problemet alene. Ungdomskontakten beskriver dette slik: «Og det med å få hele kommunen, og foreldre, skole, og... ja, alle, for så vidt. Alle etater, til å jobbe sammen. For vi trenger hverandre, og det er jo sånn» (Ungdomskontakt). I tillegg beskriver leder i næringsforumet at de er avhengig av samarbeid med de andre aktørene, men samtidig at de egentlig ikke synes det er næringslivet sin oppgave å håndtere ungdomskriminalitet:

(...) jeg vil jo absolutt ikke trække noen på tærne her da, men det er jo klart. Jeg har et budskap om at det ikke er privat næringsliv som må koste det her på sikt. Da må jo

kommunen på banen. Jeg kan jo ikke som næringsforum gå til foreldrene. (Leder næringsforum)

Leder i næringsforum kommenterer også at næringslivet har «fått dette i fanget» (Leder næringsforum), og at noen av deres medlemmer har hatt utgifter i millionklassen på grunn av ungdomskriminalitet.

4.4 Analyse: Samstyring av det sammensatte problemet

4.4.1 Felles mål

Som nevnt tidligere viser funnene at alle aktørene opplever at de ønsker det samme, nemlig å samarbeide for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig. Samtidig nevner flere av aktørene at de savner konkrete mål å jobbe mot. Dette kan sees i sammenheng med det tredje aspektet ved samstyring, som går ut på at samstyring skal være en *planlagt og målorientert aktivitet* (Røiseland & Vabo, 2016, s. 23). På bakgrunn av dette kan man si at i hvilken grad premisset *felles mål* er til stede i den aktuelle samstyringssituasjonen er avhengig av hvordan man definerer dette målet. Man kan for eksempel argumentere for at målet er å håndtere ungdomskriminalitet på best mulig måte for de involverte aktørene. I og med at funnene viser at alle aktørene opplever at alle vil det samme, kan dette tolkes til at dette premisset er til stede. Denne påstanden støttes ved å se på Røiseland og Vabo sin definisjon av samstyring, som de også fremstiller som selve kjernen i governance: «(...) *den ikke-hierarkiske prosessen hvorved offentlige og/eller private aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening*» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 21). Denne formuleringen nevner ikke konkrete mål eller igangsetting av tiltak, men at aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening.

Dersom målet blir definert på en annen måte, nemlig at det er nødvendig å ha tydelig retning og konkrete tiltak, kan man argumentere for at premisset *felles mål* ikke er til stede i samstyringssituasjonen. I den sammenhengen kan man stille seg spørsmålet om aktørene i samstyringssituasjonen *faktisk* har et felles mål dersom de ikke har en tydelig retning å arbeide i, eller konkrete arbeidsoppgaver å forholde seg til. Som nevnt tidligere påpeker Røiseland og Vabo (2016) at det i en samstyringssituasjon er nødvendig å fastsette mål, velge virkemidler, utforme strategier og koordinere aktiviteter. Alle de ulike elementene som trekker frem her, kan tolkes til å ha sammenheng med målet. Derfor kan det sies at disse elementene er premisser for etablering av felles mål, og at dersom ikke premissene er til stede,

eksisterer det ikke et felles mål. Med andre ord; dersom aktørene ikke velger virkemidler, utformer strategier og koordinerer aktiviteter, kan de heller ikke si at de har et felles mål. Vi kan også se dette i sammenheng med funnene som viser at aktørene opplever å arbeide i ulikt tempo. Som nevnt tidligere påpekte leder ved oppfølgingssenteret at de har mulighet til å hive seg rundt, noe kommunen ikke har mulighet til å gjøre. Det at aktørene opplever å ikke få til å arbeide i et likt tempo, kan tolkes til at de ikke klarer å koordinere aktivitetene. Det at aktørene ikke arbeider i samme tempo kan derfor antyde at de ikke har *felles mål*, og dermed ikke en velfungerende samstyring.

4.4.2 *Tillit*

Funnene viser at alle aktørene opplever et jevnt maktforhold og at alles synspunkter er like mye verdt, uavhengig av hvilken rolle man har i samstyringssituasjonen. Dette kan sees i sammenheng med Røiseland og Vabo (2016) som trekker frem at bruk av makt vanligvis ikke er en god løsning i et gjensidig avhengighetsforhold, fordi man risikerer at aktører som innehar viktige ressurser velger å trekke seg ut. Som nevnt tidligere finner samstyring sted i den grad de involverte aktørene er i stand til å diskutere seg frem til løsninger som alle kan slutte seg til. Det at funnene viser et jevnt maktforhold mellom aktørene kan også tolkes til at aktørene opplever seg som likestilte aktører i samstyringssituasjonen. Dette passer fint til Røiseland og Vabo (2016) sin påstand om hva som er selve kjernen i governance, nemlig at politikk utvikles og iverksettes gjennom en ikke-hierarkisk prosess.

Jeg har valgt å tolke premisset *tillit* til å omhandle flere ting i tillegg til maktforhold, deriblant gjensidig nytte. Som nevnt tidligere kommer samstyring til kort i situasjoner der makt og innflytelse står på spill, og aktørene ikke opplever gjensidig nytte av å styre sammen (Røiseland & Vabo, 2016). Det vil si at selv om vi kan si at aktørene opplever et jevnt maktforhold, så vil allikevel samstyringen komme til kort dersom de ikke opplever gjensidig nytte av å styre sammen. Med dette utgangspunktet kan man på bakgrunn av funnene argumentere for at aktørene ikke opplever gjensidig nytte. Dette er blant annet fordi noen av aktørene opplever at arbeidsoppgavene blir urettferdig for delt. Rektor beskrev det med at noen aktører kan definere seg bort fra arbeidsoppgaven, men at de selv ikke kan definere seg bort fra noen ting. Dette kan tolkes til at selv om man etablerer seg som likestilte aktører med jevnt maktforhold i en samstyringssituasjon, så kan det allikevel oppstå situasjoner der man i praksis ikke er likestilte, fordi arbeidsoppgavene ikke er jevnt fordelt mellom aktørene. Som nevnt tidligere kalles dette for samstyringens paradoks; «På den ene siden handler politikk og

offentlig styring om å overkomme konflikter og interessenmotsetninger, og på den andre siden fremstår konflikt mellom partene nettopp som det største hinderet for vellykket samstyring» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 51). Det hjelper derfor ikke å si at man er likestilte aktører hvis man ikke er det når arbeidsoppgavene skal fordeles. Det å *si* en ting og *gjøre* en annen ting kan påvirke aktørenes tillit til hverandre.

Det kan også settes i sammenheng med maktforholdet. Pierre (2011) påpeker hvordan det i en samstyringssituasjon kan oppstå en ubalanse mellom aktørene hvor noen av dem ser seg nødt til å bøye seg etter viljen til den eller de aktørene med mest makt. Dette kan man gå nærmere inn på ved å utforske hva som ligger i å ha makt. Som nevnt tidligere beskriver rektor hvordan de andre aktørene kan definere seg bort fra oppgaver, mens de (skolen) ikke kan definere seg vekk fra noen ting. Dette kan tyde på at noen aktører har makt til å definere seg vekk fra oppgaver, og andre ikke – ergo er det ikke et jevnt maktforhold i praksis. Slik manglende tillit og ujevnt maktforhold kan hemme samstyringen.

Head og Alford (2015) beskriver som nevnt tidligere hvordan aktører kan holde igjen sine ressurser for å få det som de vil. Dette kan tolkes til å bety at det å definere seg vekk fra arbeidsoppgaver er å holde igjen ressurser. Funnene viser også antydninger til dette, for eksempel der SLT-koordinatoren beskriver utfordringene med å koordinere arbeidsoppgaver når aktørene ikke ønsker å gå utenfor sitt eget mandat. Det å si at noe er utenfor ens mandat, eller som rektor kaller det; å definere seg vekk fra oppgaver, kan dermed også tolkes til å holde igjen ressurser, noe som kan føre til at samstyringen kommer til kort.

Funnene viser også at kommunens endringer i budsjett skaper utrygghet i samstyringssituasjonen, og at flere av aktørene trekker frem uforutsigbarheten i ressurser fra kommunen. Rektor beskriver dette som en maktesløshet. Vi kan se dette i sammenheng med Head og Alford (2015) som påpeker at det kan være utfordrende å bygge tillit i et samarbeid med offentlig sektor, fordi offentlig sektor kan være spesielt utsatt for turbulens over tid. Dette kan for eksempel handle om kutt i stillinger eller omfordeling av arbeidsområder, noe som kan påvirke tilliten til de andre aktørene i samstyringssituasjonen som allerede er utsatt for politiske og økonomiske svingninger. Dette kan antas å påvirke tilliten til de andre aktørene i samstyringssituasjonen, noe som ifølge Head og Alford (2015) faktisk kan bidra til at det sammensatte problemet blir enda mer sammensatt, og dermed enda mer utfordrende å samstyre om.

Funnene viser også at aktørene opplever noe godt samarbeid, særlig knyttet til enkeltaktører. Dette kan sees i sammenheng med Røiseland og Vabo (2016) som påpeker at samstyring kan foregå i ulike former, så lenge aktørene man samarbeider med er gjensidig avhengige og likestilte, og arbeider mot et felles mål eller en visjon. Man kan derfor tenke seg at samstyringssituasjonen fostrer nye samarbeid med ulike kombinasjoner av de deltakende aktørene utenfor den etablerte samstyringssituasjonen.

La oss si at tre av aktørene plukket opp tråden etter det ekstraordinære utvidede politirådet, og fikk i gang et bra samarbeid med konkrete tiltak og mål dem imellom. Da er aktørene i en posisjon der de kan vurdere om disse samarbeidene kan kalles å jobbe mot konkrete mål innad i den opprinnelige samstyringssituasjonen, eller om det har oppstått en ny samstyringssituasjon. Dersom de vurderer det til å være det første alternativet, kan det bety at den opprinnelige samstyringssituasjonen fungerte bra nok til å fostre ulike interne samarbeid. Dersom de derimot vurderer det til å være en ny samstyringssituasjon, kan det bety at den opprinnelige samstyringssituasjonen fungerte såpass dårlig at det opplevdes som mer konstruktivt å danne nye, mindre samstyringssituasjoner.

4.4.3 Gjensidig avhengighet

Som nevnt tidligere viser funnene at aktørene påvirkes av uheldige konsekvenser knyttet til ungdomskriminalitet, og at de har behov for å samarbeide med eksterne aktører for å håndtere problemet på best mulig måte. Ungdomskontakten trekker frem viktigheten med å få med alle etater, fordi man trenger hverandre. I tillegg til dette beskriver leder i næringsforumet at de samtidig ikke synes det er næringslivet sin oppgave å håndtere ungdomskriminalitet, og at det ikke er privat næringsliv som må koste dette på sikt. Gjensidig avhengighet trekkes frem av Røiseland og Vabo (2016) som et viktig aspekt i samstyring. Det handler om at alle har noe som de andre ikke har, og det de ønsker å oppnå er bare mulig å få til i fellesskap. De påpeker videre at det i dag er klare antakelser til at kommuner og fylkeskommuner skal engasjere seg i oppgaver og problemer som de vanskelig kan løse alene, og at samstyring i den forbindelse er både en nødvendig og en verdifull styringsform. Dette kommer også frem i den aktuelle samstyringssituasjonen, fordi alle aktørene er bevisst det faktum at de er avhengige av hverandre. Denne gjensidige avhengigheten kan fremme samstyringen fordi tilliten styrkes av gjensidig avhengighet.

Som nevnt tidligere erkjenner leder i næringsforumet at de er avhengige av å delta i samstyringssituasjonen for å håndtere ungdomskriminalitet, men at det egentlig ikke noe de ønsker. Det trekkes frem at de har «fått dette i fanget» (Leder næringsforum) og at ungdomskriminalitet egentlig er kommunen sin oppgave å ta tak i. Det virker derfor som om ungdomskriminaliteten rammer næringsforumet og deres medlemmer i såpass stor grad at de ikke har noe valg enn å delta i arbeidet. Dette blir ekstra tydelig når leder i næringsforumet trekker frem at noen av deres medlemmer har hatt utgifter i millionklassen på grunn av ungdomskriminalitet. Christensen, Egerberg, Læg Reid og Aars (2015) trekker som nevnt tidligere frem at det i tråd med utviklingen av risikosamfunnet i stigende grad ble erkjent at viktige samfunnsproblemer ikke gikk langs sektorgrenser, og at det var behov for økt samarbeid mellom ulike sektorer, forvaltningsområder og mellom offentlig og privat sektor. Dette kan dermed også føre til at noen aktører, for eksempel privat sektor som i dette tilfellet, ufrivillig blir satt i en posisjon hvor de må håndtere viktige samfunnsproblemer uten å klare det alene, noe som tydeliggjør den gjensidige avhengigheten aktørene opplever.

4.4.4 Oppsummering

I denne analysedelen har jeg presentert mine funn og drøftet dem mot relevant teori det faglige bakteppet i et forsøk å svare på forskningsspørsmål 3: *Hvordan opplever aktørene at samstyringen fungerer?*

Som funnene viser opplever aktørene at alle ønsker å samarbeide for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig, men at de samtidig mangler konkrete mål å jobbe mot. Dette kan tolkes til at hvilken grad premisset *felles mål* er til stede i den aktuelle samstyringssituasjonen er avhengig av hvordan målet blir definert. Dersom defineringen av felles mål inkluderer å velge virkemidler, utforme strategier og koordinere aktiviteter (Røiseland & Vabo, 2016), kan man påstå at premisset ikke er til stede.

Alle aktørene opplever at de er likestilte i samstyringssituasjonen og at det er et jevnt maktforhold, noe som kan ha sammenheng med *tillit*. Dette stemmer overens med Røiseland og Vabo (2016) sin påstand om at samstyring er en ikke-hierarkisk prosess. Maktforholdet blir derimot utfordret ved å tolke den opplevde urettferdige arbeidsfordelingen, hvor noen av aktørene definerer seg vekk fra arbeidsoppgaver, som å holde igjen ressurser. Dette utfordrer prinsippet om at man er likestilte aktører med et jevnt maktforhold. Det kan også være utfordrende å bygge tillit når aktører samarbeider med offentlig sektor, fordi det er en sektor

som er spesielt utsatt for turbulens over tid. Dette vises godt i funnene, hvor kommunens endringer i budsjett skaper utrygghet og maktesløshet i samstyringssituasjonen. På bakgrunn av disse ulike tillitsaspektene, kan det antas at premisset om *tillit* kun er delvis til stede i den aktuelle samstyringssituasjonen.

Funnene viser at aktørene opplever *gjensidig avhengighet*, nemlig at de er avhengig av hverandre for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig. Her påpeker også leder i næringsforum at de ikke syns det er næringslivet sin oppgave å håndtere ungdomskriminalitet. Med utgangspunkt i Christensen et al. (2015) sin påstand om at risikosamfunnet gir økt behov for samarbeid mellom ulike sektorer, forvaltningsområder og mellom offentlig og privat sektor, kan man påstå at næringslivet sin opplevelse av å ha «fått dette i fanget» tydeliggjør det faktum at de deltakende aktørene er gjensidig avhengige av hverandre for å håndtere det sammensatte problemet. På bakgrunn av dette påstår jeg at premisset *gjensidig avhengighet* er til stede i den gjeldende samstyringssituasjonen, noe som kan fremme samstyringen.

4.5 Ledelse i samstyring av det sammensatte problemet

Også i denne analysedelen presenterer jeg funn for å kunne svare på forskningsspørsmål 2: *Hvordan opplever aktørene at samstyringen fungerer?*, men med fokus på ledelse i samstyring av sammensatte problemer.

For å svare på dette tar jeg utgangspunkt i premissene jeg etablerte for ledelse av samstyring med det utgangspunktet at tilstedeværelse av premissene gir god ledelse av samstyring, og fraværet av premissene gir dårlig ledelse av samstyring. Disse er *kommunikasjon og kunnskapsdeling, felles hensikt og mål, og tillit*. Resultatene og drøftingen blir derfor delt inn etter disse premissene.

4.5.1 Kommunikasjon og kunnskapsdeling

Funnene viser at flertallet av aktørene setter pris på kommunikasjon og kunnskapsdeling, og at de opplever dette som en fordel. Leder i næringsforumet fremstiller dette slik:

Også det at vi får lov til å komme, altså det her utvidede politirådet nå. At man er åpen. Vi forstår, politiet har jo en helt annen forståelse av hva som skjer. Kan ikke fortelle oss alt, selvfølgelig, men det gjør nå til at vi får informasjon om hva eller

hvordan det er lurt å tenke, da. Så det er nå veldig greit å vite. Hva den ene gjør og hva den andre gjør, for at dette skal bra totalt da. (Leder næringsforum)

Politikontakt trekker også frem viktigheten av informasjonsdeling og koordinering av tiltak, og forklarer dette slik:

Så da er det jo først og fremst en informasjonsdeling på det, man må se litt grunn på hva er det vi føler på nå, er dette her gjenkjennelig ut i resten av kommunen? Og ikke minst da, hva gjør man? Hvilke tiltak får man ut av dette her? (Politikontakt)

Det blir også påpekt fra flere av aktørene at de tror de tror alle de deltakende aktørene tenker i samme retning, og at de setter pris på det faktum at de kan ringe til hverandre for å få informasjon.

Samtidig er det noen aktører som opplever at kommunikasjonen er utydelig, noe leder ved oppfølgingssenteret uttrykker: «Også tenker jeg at der er også litt sånn mismatch i forhold til hva vi kommuniserer ut på et tidspunkt, og hva som er situasjonen kort tid etterpå» (Leder oppfølgingssenter). Funnene viser derfor at når det gjelder kommunikasjon og kunnskapsdeling er aktørene delvis fornøyde. De setter pris på når det blir kommunisert og delt informasjon, og ser fordelene med dette. Samtidig opplever noen aktører at kommunikasjonen fra kommunen er utydelig i sin kommunikasjon i den forstand at det som blir kommunisert på et gitt tidspunkt ikke stemmer overens med situasjonen kort tid etterpå.

4.5.2 Felles hensikt og mål

Funnene viser at selv om aktørene er enige i å samarbeide om ungdomskriminalitet, mangler de at det formidles felles hensikt og mål fra kommunen. For det første er det ikke avtalt noe nytt ekstraordinært utvidet politiråd eller annet felles møte. Leder i næringsforumet uttrykker dette slik:

Altså, nå sier jeg ikke dette for å være stygg med kommunen, men. Det blir så voldsomt når man setter i gang, men det har kommet en del tiltak ut av dette politirådet også da, men jeg har ikke fått noe tilbakemelding på at de skal ha noe nytt. Så jeg kommer nå til å... Jeg har mast om det en gang før, og jeg kommer til å mase om det en gang til, for jeg syns jo det var smart. (Leder næringsforum)

Videre viser funnene at noen av aktørene uttrykker usikkerhet rundt hva som skal skje videre. Rektor fremstiller det slik: «Men nei, jeg er ikke kjent med hva som... det er ikke opplyst til

oss hva som gjøres videre» (Rektor). I tillegg utdyper leder i næringsforumet utfordringen med utydelige mål fra kommunen:

Altså, hvis man tar den litt langt da, men. Hva er det egentlig *anonym* kommune jobber med? (...) Vi klarer ikke noe når vi ikke setter et sånt tydelig mål. Jeg sier ikke at det målet nødvendigvis skal være trygg oppvekst, men det kunne godt ha vært det. (Leder næringsforum)

Med andre ord viser funnene at aktørene savner at det uttrykkes felles hensikt og mål fra kommunen, og at dette skaper en usikkerhet rundt hva som skjer med samarbeidet videre.

4.5.3 Tillit

Funnene viser at flertallet av aktørene opplever at kommunen har en utydelig ledelse, og at dette påvirker samarbeidet. Dette synliggjøres ved at kommunen ikke har en ordentlig SLT-koordinator. Leder ved oppfølgingssenteret forklarer det er en i kommunen som på en måte har ansvaret: «Så har du på en måte en i kommunen, da. Som på en måte har ansvaret for alt dette her» (Leder oppfølgingssenter). I tillegg uttrykker leder i næringsforumet at det er synd kommunen mangler SLT-koordinator:

Men så prøver vi å koordinere med er det lov å si stakkars sektorleder. Som sitter på litt mange roller akkurat nå da, men ja (...) de har jo ikke SLT-koordinator, det er veldig synd, men de har nå i hvert fall en som prøver å koordinere. Men de er preget av for mange oppgaver. (Leder næringsforum)

Dette kan vi også se i svarene i politikontakten, som uttrykker at:

Vedkommende med SLT-oppgavene må vi vel kalle det, da. Og det er jo en annen del av historien, at ved årsskiftet, så gjorde kommunen en endring i organiseringen sin i forhold til de oppgavene som tilhører samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak. (Politikontakt)

Det samme kan vi se i svarene fra rektor:

Nei, jeg er usikker på hvem som driver det, i og med at kommunen ikke har SLT-koordinator. De har en person som skal gjøre SLT-koordinator sine oppgaver. Og da tenker jeg når at du sitter i et utvidet politiråd, hvorfor er det ikke da opprettet en SLT-koordinator? (...) Da er vi utydelig i kommunen på hvem som faktisk har ansvaret for å koordinere dette her, vi er utydelige. (Rektor)

I tillegg påpeker rektor at manglende SLT-koordinator er et tegn på at kommunen ikke erkjenner utfordringene med ungdomskriminalitet. Rektor beskriver dette slik: «Jeg føler ikke at kommunen erkjenner utfordringene gjennom at de på en måte skal (...) Fordi jeg tenker at alle kommuner har en SLT-koordinator, enten de har utfordringer eller ikke» (Rektor)

Utfordringene kommer også til syne gjennom svarene til SLT-oppgaveansvarlig:

Det er klart at jeg har jo, fra 1. Januar så fikk jeg ansvaret for den SLT-koordineringen. For det har jo vært en egen SLT-koordinator, for det er jo en type modell man jobber etter i kommunen. Så det er jo sånn rusforebyggende. Og den ble jo tatt bort fra budsjettet 1. August 2021. (SLT-oppgaveansvarlig)

SLT-oppgaveansvarlig kommenterer i tillegg hvor utfordrende det er å skulle ha ansvaret for SLT-koordineringen oppå sin vanlige jobb som sektorleder forebygging: «Det er ganske heftig i forhold til... Det er mye jobb, det (...) og klart at det påvirker jo min hverdag, for jeg har jo ikke mistet noen andre arbeidsoppgaver» (SLT-oppgaveansvarlig).

Flertallet av aktørene mener at kommunen har et stort ansvar for arbeidet som skal gjøres. Leder i næringsforum uttrykker dette slik: «Kommunen har et kjempeansvar, altså, og må sørge for at vi bemanner rett og gjør de riktige tingene. At vi følger med i samfunnsendringene, da. Tror jeg er kjempeviktig» (Leder næringsforum). I tillegg påpeker politikontakten viktigheten av at samarbeidsaktørene i kommunen kan dra i sine egne tråder:

Det er viktig å ha de her samarbeidsaktørene inne i kommunen som kan dra i sine egne tråder. (...) Det er veldig viktig. Så uten en sånn kontaktperson som kan være edderkoppen i vevet, internt i kommunen, så bruker jeg veldig fort opp tiden min. Kjenner jeg, da (Politikontakt).

Funnene viser også at SLT-oppgaveansvarlig er klar over hvordan politiet opplever samarbeidsaktørene i kommunen, og fremstiller dette slik: «Også er det jo, og politiet er jo veldig tydelig på hva er kommunen sitt ansvar. Sånn at det er jo, de legger mye ansvar på oss som kommune» (SLT-oppgaveansvarlig). I tillegg beskriver SLT-oppgaveansvarlig en frykt for at noen av aktørene skal trekke seg ut av samarbeidet:

Man prøver jo å ha godt samarbeid med alle, fordi at man kan jo være redd, hvis at jeg mister *rektor* da, i samarbeidet, jeg tror ikke jeg gjør det, men han kan jo... han kan

jo føle at vi ikke jobber fort nok, eller ikke det skjer noen ting, så tenker han at okei, men dette fikser vi selv (...) det er faktisk ganske skjørt, fordi at de er jo såpass utfordrende. (SLT-oppgaveansvarlig). SLT-oppgaveansvarlig beskriver også at det er store forventninger til at samstyringen skal bære frukter: «fordi at det kjenner jeg på noen ganger, at det er så store forventninger til at nå skal vi fikse opp, men det er jo ikke noe quick fix det her, herlighet, altså» (SLT-oppgaveansvarlig)

Med andre ord viser funnene at det er utydelig ledelse fordi det mangler SLT-koordinator, og at det er kommunen sitt ansvar. I tillegg opplever SLT-oppgaveansvarlig et stort ansvar, fordi de andre aktørene stiller forventninger til SLT-oppgaveansvarlig til tross for at kommunen per definisjon ikke har SLT-koordinator.

4.6 Analyse: Ledelse i samstyring av det sammensatte problemet

Ledelse handler som nevnt tidligere om det relasjonelle, og i den forbindelse trekkes det frem tre grunnleggende behov: kommunikasjon og kunnskapsdeling, etablering av felles hensikt og mål, og bygging av tillit mellom aktørene. På grunn av fraværet av hierarki i samstyringsformer, må disse behovene skapes og aktivt vedlikeholdes. Dette er særlig viktig når man samstyrer om sammensatte problemer (Røiseland & Vabo, 2016). Jeg har derfor etablert disse grunnleggende behovene som premisser for velfungerende ledelse av samstyring.

4.6.1 Kommunikasjon og kunnskapsdeling

Funnene viser at flertallet av aktørene setter pris på kommunikasjon og kunnskapsdeling, og opplever dette som en fordel. Leder i næringsforumet påpeker at dette bidrar til at de får informasjon om hvordan det er lurt å tenke, og at det er greit å vite hva de andre aktørene gjør. Dette stemmer godt overens med Røiseland og Vabo (2016) sin påstand om at man må kunne formidle sine egne og ta stilling til andres synspunkter for å kunne danne en felles tilnærming, samt bidra til å etablere en felles forståelse av problemet. Både Ferlie et al. (2011) og Magnussen (Magnussen, 2020) tydeliggjør det samme, og trekker alle frem fordelene med å kunne dele informasjon raskt for å lettere samordne og koordinere virkemiddel og tiltaksbruk, samt å spre informasjonen videre i egne nettverk. Det kommer frem likheter hos politikontakten som belyser hvordan informasjonsspredning kan bidra til å sette i gang en tankeprosess rundt tiltak. Dette kan ha bidratt til at aktørene tenker i samme retning, noe funnene viser at de gjør.

Det er derimot også noen som opplever at kommunikasjonen endrer seg fort. Som leder ved oppfølgingscenteret beskriver det. Leder ved oppfølgingscenteret beskriver ulikheter mellom det som kommuniseres på et tidspunkt og det som er situasjonen kort tid etterpå. Man kan dermed vurdere hva som er årsaken til at premisset *kommunikasjon og kunnskapsdeling* utfordres i denne situasjonen ved å se på det gjennom to innfallsvinkler. Den første innfallsvinkelen er at utfordringen ligger i at problemet er sammensatt. Som nevnt tidligere vil forståelsen av et sammensatt problem være avhengig av hvem som vurderer det, og denne forståelsen vil hele tiden utvikle seg uten at det er mulig å komme frem til en konklusjon (Vabo, Klausen, & Askim, 2020). Dette kan tolkes til at forståelsen av problemet stadig vil være i utvikling, og endre seg hver gang en av aktørene kommer med tilleggsinformasjon eller bidrar til å belyse problemet på en annen måte. Årsaken til at leder ved oppfølgingscenteret opplever at det man kommuniserer ut på et tidspunkt og det som er situasjonen kort tid etterpå ikke stemmer overens, kan derfor ha sammenheng med at problemoppfatningen endrer seg på kort tid.

Den andre innfallsvinkelen er at utfordringen ligger i utydelig kommunikasjon. Som nevnt tidligere hevder Røiseland og Vabo (2016) at man må ha god informasjonsflyt for å kunne dele kunnskap, gripe tak i viktige spørsmål og utfordringer, og forstå dersom krisesituasjoner oppstår. God informasjonsflyt trenger derimot ikke alltid å bety *rask* informasjonsflyt. Rittel og Webber (1973) beskriver som nevnt tidligere sammensatte problemer som «(...) those that are complex, unpredictable, open ended or intractable» (Rittel & Webber, 1973, s. 712). Med andre ord er sammensatte problemer uforutsigbare, noe som kan påvirke kommunikasjonen og kunnskapsdelingen. Dette kan tolkes til at den som skal lede samstyringen må være tydelig i sin kommunikasjon på at problemet det kommuniseres om er uforutsigbart og at oppfatningen av problemet, og dermed kommunikasjon, kunnskapsdeling og tiltaksfokus, vil kunne endre seg på grunn av det. Med andre ord: god informasjonsflyt kan være *tydelig* informasjonsflyt, og ikke nødvendigvis bare *rask* informasjonsflyt.

Slik det fremstilles nå, har den første innfallsvinkelen et utgangspunkt hvor det er det sammensatte problemet sin «feil» at det som kommuniseres og det som er situasjonen kort tid etterpå ikke stemmer overens. Det kan derimot virke som om denne første innfallsvinkelen like gjerne kan forklares med utydelig kommunikasjon. Dette er fordi at hvis utfordringen ligger i at problemet er sammensatt og at problemoppfatningen endrer seg raskt, vil det være

viktig at alle aktørene er innforstått med dette. Da kan de ta imot informasjon med forbehold om at situasjonen kan være en annen om kort tid. Da trenger de at det kommuniseres tydelig at problemet er sammensatt og at alle aktørene må ha «is i magen», noe som vil kunne fjerne frustrasjonen rundt stadige endringer i situasjonsbildet. På bakgrunn av dette kan man derfor si at det er lederens oppgave å kommunisere kompleksiteten i det å samstyre om et sammensatt problem, for å skape en slags forutsigbarhet i uforutsigbarheten. Dette kan også beskrives slik: «En viktig lederoppgave blir dermed å skape en stabil ytre kontekst for samarbeidet» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 96).

4.6.2 Felles hensikt og mål

Som nevnt tidligere hevder Røiseland og Vabo (2016) at behovet for felles hensikt og mål har utgangspunkt i at en eller annen form for delt oppfatning om samarbeidets hensikt er et nødvendig grunnlag for handling. Funnene viser at aktørene opplever manglende formidling av felles hensikt og mål fra kommunen. Det er for eksempel ikke avtalt noe nytt ekstraordinært utvidet politiråd eller noe annet møte, og flere av aktørene er usikre på hva som skjer videre. For eksempel påpeker rektor at det ikke er opplyst hva som gjøres videre, og leder i næringsforumet beskriver at det er vanskelig å vite hva kommunen jobber med. Dette kan settes opp mot Røiseland og Vabo (2016) sin påstand om at lederen setter i gang prosesser for å fremme enighet, fordi aktørene gjerne har forskjellige normative utgangspunkt og interesser som kan komme i konflikt med hverandre. Funnene viser derimot at utfordringene ikke ligger i at aktørene har ulike normative utgangspunkt og interesser som kommer i konflikt med hverandre, men at kommunen mangler å sette et felles mål som aktørene kan forholde seg til.

Som nevnt tidligere påstår Head og Alford (2015) at manglende felles hensikt og mål kan gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt:

The knowledge and insights relevant to the issue are instead distributed among those who are led. Moreover, the new situation may pose difficult issues for those who are led, confronting them with the need to make major accommodations with a changing reality. These situations can validly be seen as wicked problems. (Head & Alford, 2015, s. 729).

Dette sitatet kan derimot også tolkes til å handle om hvordan aktørene må tilpasse seg dersom lederen velger å gå i retningen til en av de andre aktørene. Som nevnt tidligere kreves det sterk tillit til lederen og samstyringssituasjonen for at aktørene skal arbeide mot en felles

hensikt og mål som de egentlig ikke er enige i (Head & Alford, 2015). Men hva skal man da gjøre i dette tilfellet, hvor aktørene opplever at kommunen ikke fører dem i noen som helst tydelig retning? Hva slags tilpasninger til sine egne oppfatninger og verdier må de gjøre da? Da kan man lure på hva som er verst – å gå i retningen til noen andre som utfordrer aktørenes egne oppfatninger og verdier, eller å ikke gå i noen retning.

4.6.3 Tillit

Som nevnt tidligere medfører samstyring at aktørene må forholde seg til politiske vedtak, markedsmessige endringer eller andre uforutsette problemer, samtidig som at effektene av samarbeid ofte er usikre og langsiktige. Dette kan påvirke tilliten, og krever ekstra mye fra ledelsen (Røiseland & Vabo, 2016). Funnene viser som nevnt tidligere at SLT-koordinatorstillingen ble kuttet fra kommunens budsjett den 1. August 2021, og at kommunen derfor per definisjon ikke har SLT-koordinator til tross for at de jobber etter en SLT-modell. Det er sektorleder for forebygging som har fått arbeidsoppgavene til SLT-koordinatoren oppå sine egne arbeidsoppgaver. SLT-oppgaveansvarlig beskriver dette som heftig, og med mye jobb.

Det kan være hensiktsmessig å stille spørsmål til hvem som forventes å lede denne samstyringssituasjonen. Funnene tyder på at alle aktørene ser nødvendigheten av en SLT-koordinator for å koordinere og lede arbeidet i riktig retning, og at de på sett og vis ser på SLT-oppgaveansvarlig som både leder og som representant for kommunen. Dette vises tydelig når leder ved oppfølgingscenteret kommenterer at det er en i kommunen som har ansvaret for alt det her. Dette kan man også se hos rektor, som stiller spørsmål til hvorfor det ikke er opprettet en SLT-koordinator, og at dette viser at kommunen er utydelig på hvem som har ansvaret for å koordinere. Rektor sin beskrivelse kan tolkes til at aktørene har en forventning om at det skal være en SLT-koordinator som har ansvaret for å koordinere samstyringen, men beskrivelsen viser samtidig en frustrasjon for at det ikke er opprettet en egen SLT-koordinator. Begge disse uttalelsene støtter opp under oppfatningen av at det ville vært SLT-koordinator som burde lede samstyringssituasjonen, og at mangelen på en slik koordinator skaper utydelighet. Funnene viser også at selv om kommunen ikke har en ordentlig SLT-koordinator, så erkjenner aktørene at SLT-oppgaveansvarlig skal gjøre SLT-koordinator sin jobb. Denne tvetydigheten kan påvirke tilliten til ledelsen, noe som kan hemme samstyringen.

God ledelse er som nevnt tidligere en forutsetning for at det skal komme noe godt ut av samstyrings situasjonen: «En viktig lederoppgave blir dermed å skape en stabil ytre kontekst for samarbeidet» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 96). Funnene viser derimot at aktørene opplever manglende ledelse, men samtidig at de ikke oppfatter dette som SLT-oppgaveansvarlig sin feil. Leder i næringsforum beskriver blant annet SLT-oppgaveansvarlig som «stakkars sektorleder» (Leder næringsforum) og forklarer videre at SLT-oppgaveansvarlig sitter på litt mange roller og er preget av for mange oppgaver. Dette kan tyde på at aktørene er klar over at det er kommunens prioriteringer som skaper utfordringene med ledelse og koordinering av den gjeldende samstyrings situasjonen, og ikke SLT-oppgaveansvarlig selv. Med andre ord kan vi si at tillitsutfordringene ligger mellom aktørene og kommunen, og ikke mellom aktørene og SLT-oppgaveansvarlig.

Som nevnt tidligere viser undersøkelsene til Ferlie et al. (2011) at samstyring kan være svært effektivt så lenge det er god kontinuitet i ledelsen. Ved å trekke inn funn som er fremstilt i forrige analysedel, kan det argumenteres for at samstyringen i den gjeldende samstyrings situasjonen ikke er effektiv. Aktørene opplever blant annet at samarbeidet både er ujevnt i tempo og i fordeling av arbeidsoppgaver. Med utgangspunkt i disse funnene kan man gå ut ifra at den manglende effektiviteten er et resultat av manglende tillit, som igjen kan være et resultat av manglende kontinuitet i ledelsen. Dette kan også støttes opp med funnene til Rita Rydheim, som i sin mastergradsavhandling kom frem til at samstyringen i SLT-nettverket er avhengig av SLT-koordinatorens drivkraft i alle nivå for å ivareta viktige prosesser i arbeidet. Hun påpeker også at slike nettverk blir sårbare hvis gruppeleder uteblir over tid (Rydheim, 2020). Selv om samstyrings situasjonen fra casen er en annen enn SLT-nettverket Rydheim (2020) skriver om, vil man allikevel kunne overføre denne sårbarheten til den gjeldende samstyrings situasjonen.

Som nevnt tidligere handler også tillit om de forventningene aktørene har til det samarbeidet de engasjerer seg i, samt en forventning til at samarbeidsaktørene er kompetente og har de kunnskaper og evner som skal til for å levere (Røiseland & Vabo, 2016). Funnene viser at flertallet mener at kommunen har et stort ansvar for alt arbeidet som skal gjøres.

Politikontakten synliggjør i den forbindelse viktigheten av at samarbeidsaktørene kan dra i sine egne tråder:

Det er viktig å ha de her samarbeidsaktørene inne i kommunen som kan dra i sine egne tråder. (...) Det er veldig viktig. Så uten en sånn kontaktperson som kan være

edderkoppen i vevet, internt i kommunen, så bruker jeg veldig fort opp tiden min.

Kjenner jeg, da (Politikontakt).

Dette kan tolkes til å handle om manglende tillit til kommunen, fordi det sier noe som forventningene politikontakten har til kommunen som samarbeidsaktør. Det kan også handle om manglende ledelse, i og med at behovet for kontaktperson blir tydeliggjort. Man kan derfor anta at dette henger sammen med kommunens utydelighet i forbindelse med manglende SLT-koordinator. Funnene viser at SLT-oppgaveansvarlig kjenner på hvor mye ansvar som blir lagt på kommunen, og i den forbindelse SLT-oppgaveansvarlig selv, noe som forsterker denne antakelsen.

Lederen må som nevnt tidligere jobbe aktivt for å bygge tillit i en allerede presset og risikofylt samarbeidssituasjon (Røiseland & Vabo, 2016). Det kan virke som om den gjeldende samstyringssituasjonen allerede er presset og risikofylt fordi aktørene skal samstyre om et sammensatt problem. I tillegg til dette skal aktørene forholde seg til utydelig ledelse, noe som kan ha en negativ påvirkning på tilliten. Manglende tillit på grunn av turbulens i offentlig sektor, som for eksempel kutt i stillinger eller omfordeling av arbeidsoppgaver, kan ifølge Head og Alford (2015) bidra til å gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt.

Det kan virke som om den gjeldende samsstyringssituasjonen har dobbelt press og risiko, og dermed er enda mer sammensatt. Aktørene skal nemlig både samstyre om et sammensatt problem og forholde seg til en kuttet SLT-koordinatorstilling hvor arbeidsoppgavene er omfordelt til en annen person, nemlig sektorleder i forebygging som for øyeblikket også er SLT-oppgaveansvarlig. Dette kan skape et ekstra stort press på SLT-oppgaveansvarlig, som både skal være aktør i samstyringen og lede det hele i kraft av sine arbeidsoppgaver. Oppå alt dette må SLT-oppgaveansvarlig forholde seg til skjøre gjensidighetsforhold og risikoen for at den ustabile situasjonen vil føre til at noen aktører trekker seg ut av samarbeidet. Som nevnt tidligere bygger samstyring på frivillighet, og hver aktør kan trekke seg ut hvis den ikke får nok igjen for sine investeringer (Røiseland & Vabo, 2016), noe SLT-oppgaveansvarlig beskriver som et skjørt samarbeid. Dette kan tolkes til å være enda et tegn på at kombinasjonen mellom det å skulle samstyre om et sammensatt problem mens man samtidig må forholde seg til utydelig ledelse, slik aktørene i den gjeldende samstyringssituasjonen uttrykker, skaper press og risiko hos de deltagende aktørene. Slike utfordringer kan hemme samstyringen.

4.6.4 Oppsummering

I denne analysedelen har jeg presentert funnene og drøftet disse funnene mot relevant teori og tidligere forskning for å svare på forskningsspørsmål 2: *Hvordan opplever aktørene at samstyringen fungerer?*, men med fokus på ledelse i samstyring av sammensatte problemer.

Som funnene viser trekker flertallet av aktørene frem *kommunikasjon og kunnskapsdeling* som positivt. Dette stemmer godt overens med Røiseland og Vabo (2016), som påpeker at man må kunne formidle og ta stilling til andres synspunkter for å kunne danne en felles tilnærming og etablere en felles forståelse av problemet. Ferlie et al. (2011) og Magnussen (2020) tydeliggjør også dette, og trekker frem fordelene med rask informasjonsspredning for å lettere kunne samordne og koordinere virkemiddel og tiltaksbruk, samt å spre informasjonen videre i egne nettverk. Funnene viser derimot også at noen av aktørene opplever at kommunikasjonen som fremstilles på ett tidspunkt skiller seg fra hva som er situasjonen kort tid etterpå. Med utgangspunkt i at problemforståelsen vil være i stadig endring (Vabo, Klausen, & Askim, 2020), kan det virke som at utfordringene i kommunikasjonen ligger i at problemet er sammensatt. Det kan derimot også tolkes til å handle om utydelig kommunikasjon. I og med at sammensatte problemer er uforutsigbare (Rittel & Webber, 1973), bør den som leder samstyringen være tydelig i sin kommunikasjon. Man kan derfor si at det vil være lederens oppgave å kommunisere kompleksiteten i det å samstyre om et sammensatt problem, siden en viktig lederoppgave blir å skape en stabil ytre kontekst for samarbeidet (Røiseland & Vabo, 2016), noe funnene viser at ledelsen ikke gjør. Dette viser at premisset *kommunikasjon og kunnskapsdeling* er delvis til stede.

Behovet for *felles hensikt og mål* har utgangspunkt i at en eller annen form for delt oppfatning om samarbeidets hensikt er et nødvendig grunnlag for handling (Røiseland & Vabo, 2016). Funnene viser som sagt at flere av aktørene opplever manglende formidling av *felles hensikt og mål* fra kommunen. Som nevnt tidligere kreves det sterk tillit til lederen og samstyringssituasjonen for at aktørene skal klare å arbeide mot en felles hensikt og et felles mål som de egentlig ikke er enige i (Head & Alford, 2015). I denne samstyringssituasjonen er derimot ikke problemet at aktørene blir ført i en retning de er uenige i, men at de ikke blir ført i noen som helst konkret retning. På bakgrunn av dette kan man si at premisset *felles hensikt og mål* ikke er til stede.

Samstyring medfører at aktørene må forholde seg til politiske vedtak, markedsmessige endringer eller andre uforutsette problemer, samtidig som at effektene av samarbeid ofte er usikre og langsiktige (Røiseland & Vabo, 2016). I denne samstyringssituasjonen mangler kommunen SLT-koordinator, og har tildelt arbeidsoppgavene til sektorleder for forebygging. Dette blir beskrevet av SLT-oppgaveansvarlig som heftig, og med mye jobb. Det er usikkert hvem som skal forventes å lede den gjeldende samstyringssituasjonen, men flertallet av aktørene peker i retning av SLT-oppgaveansvarlig. De uttrykker derimot en frustrasjon rundt det faktum at det ikke er opprettet en egen SLT-koordinator. Det at kommunen har SLT-oppgaveansvarlig istedenfor SLT-koordinator skaper derfor utydelighet, noe som kan påvirke tilliten. Dette støttes av funnene, som viser at aktørene opplever at SLT-oppgaveansvarlig har for mange oppgaver. Med andre ord virker det som om aktørene er klar over at det er kommunens prioriteringer som skaper utfordringene med ledelsen av samstyringssituasjonen, og at tillitsutfordringene ligger mellom aktørene og kommunen, og ikke mellom aktørene og SLT-oppgaveansvarlig.

Som nevnt tidligere viser undersøkelsene til Ferlie et al. (2011) at samstyring kan være svært effektivt så lenge det er god kontinuitet i ledelsen. Funnene viser derimot at det er dårlig effektivitet i samstyringssituasjonen. Dette kan tolkes til å handle om at den manglende effektiviteten er et resultat av manglende kontinuitet i ledelsen. Funnene viser også at flertallet mener kommunen har et stort ansvar for arbeidet som skal gjøres, noe som kan støtte opp under påstanden at den manglende tilliten er mellom aktørene og kommunen, og ikke mellom aktørene og SLT-oppgaveansvarlig. Manglende tillit til ledelsen når man skal samstyre om et sammensatt problem kan ifølge Head og Alford (2015) gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt. I tillegg kan det skape et ekstra stort press på SLT-oppgaveansvarlig, som både skal være aktør i samstyringen og lede det hele i kraft av sine arbeidsoppgaver. Oppå alt dette må SLT-oppgaveansvarlig forholde seg til skjøre gjensidighetsforhold og risikoen for at den ustabile situasjonen vil føre til at noen aktører trekker seg ut av samarbeidet. På bakgrunn av dette kan man si at premisset *tillit* ikke er til stede.

5.0 Avslutning

I dette kapitlet starter jeg med å gjenta formålet for oppgaven, før jeg oppsummerer hovedpunktene fra analysen og kommer med en konklusjon. Deretter reflekterer jeg rundt fruktbarheten av det faglige bakteppet og hva jeg tar med meg videre etter prosjektets slutt.

Formålet med denne oppgaven var å undersøke hvordan ulike aktører som deltar i en samstyringssituasjon for å håndtere et sammensatt problem, oppfatter det sammensatte problemet. Det var også å se på hvordan disse oppfatningene påvirker samstyringen. Jeg undersøkte casen ved å gjennomføre dybdeintervju med seks ulike aktører, for deretter å drøfte funnene fra disse dybdeintervjuene mot det faglige bakteppet. Problemstillingen er som følger:

Hvordan oppfatter de ulike aktørene det sammensatte problemet, og hvordan påvirker dette samstyringen?

For å svare på hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet, kan vi se på oppfatning av ungdomskriminalitet, årsaker og løsninger, og implisitte problemrepresentasjoner. Funnene viser at aktørene opplever ungdomskriminalitet som sammensatt, og at det er mange ulike årsaker til problemet. De er noe uenige i hvilken alder man definerer ungdom, og fokuserer på noen ulike momenter av ungdomskriminalitet. Allikevel er det enighet om nesten alle årsakene til ungdomskriminalitet. Det er også enighet omkring ett løsningsforslag, men alle presenterer også løsningsforslag som er unike for dem. Tolkningene jeg gjorde med utgangspunkt i WPR-analysen tydeliggjør oppfatningen om at ungdomskriminalitet er et samfunnsproblem, noe som gir implikasjoner om hvordan problemet bør tas tak i.

Samstyring av sammensatte problemer vil øke sjansene for å finne bedre løsninger, fordi man får mer nyansert innsikt i hvilke utfordringer som foreligger, i tillegg til at de i involverte aktørene får muligheten til å bidra på sin egen måte (Head & Alford, 2015). Det at årsaksforklaringene er så like og løsningsforslagene delvis like og delvis ulike, kan være et eksempel på at samstyringssituasjonen har påvirket oppfatningen av problemet og gitt aktørene anledning til å koordinere sine ressurser og kommet frem til et tiltak de er enige i. Denne tolkningen er derimot avhengig av at de ulike løsningsforslagene vurderes til å handle om koordinering av ressurser og ikke problemoppfatning.

Det er også mulig å vurdere ulikheten i løsningsforslag til å handle om manglende felles oppfatning av problemet, noe som ifølge Head og Alford (2015) kan gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt. Det som derimot taler imot denne tolkningen er at den ikke tar aktørenes intensjoner med i betraktningen, fordi disse kan påvirke hvordan man foreslår å løse et sammensatt problem (Rittel & Webber, 1973). Intensjonene påvirkes av de ulike

aktørenes ressurser og muligheter. Måten aktørene ser seg selv på, påvirker hvilke problemer de konstruerer (Bacchi, 2012a). Aktørene er alle enige i at ungdomskriminalitet er et sammensatt problem, men allikevel foreslår de den samme løsningen *flere fritidstilbud*. Dette kan tolkes til at aktørene dermed konstruerer et tamt problem som kan være lettere for dem å håndtere enn det sammensatte problemet. På bakgrunn av dette velger jeg å tolke det dithen at aktørene har en hensiktsmessig oppfatning av problemet. Oppfatningene er like nok til å ikke gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt, og de har foreslått en tam løsning på en del av det sammensatte problemet som vil gjøre det mulig for dem å håndtere det.

For å svare på hvordan oppfatningen av det sammensatte problemet påvirker samstyringen, kan vi se på hvordan selve samstyringen fungerer. Som nevnt tidligere har jeg valgt å se på *felles mål, tillit og gjensidig avhengighet* som premisser for velfungerende samstyring, med det utgangspunktet at tilstedeværelsen av premissene gir god samstyring og fraværet av premissene gir dårlig samstyring. Som nevnt tidligere viser funnene at aktørene opplever at de mangler konkrete mål å jobbe mot. Selv om alle aktørene ønsker det samme, svarer flere av dem at de ikke har noen konkret å ta tak i. I tillegg arbeider aktørene i ulikt tempo. Hvis man derfor tar utgangspunkt i at det å ha et felles mål bør inkludere å velge virkemidler, utforme strategier og koordinere aktiviteter (Røiseland & Vabo, 2016), kan man si at premisset for *felles mål* ikke er til stede.

Aktørene opplever at det er et jevnt maktforhold, og at alle er likestilte i samstyringssituasjonen. Samtidig blir det påpekt en urettferdig arbeidsfordeling hvor noen av aktørene definerer seg vekk fra arbeidsoppgaver, mens andre ikke har mulighet til å definere seg vekk fra noe som helst. Dersom det å definere seg vekk fra arbeidsoppgaver kan kalles å holde igjen ressurser, kan dette bety at det ikke er et jevnt maktforhold i praksis. Funnene viser også at kommunens endringer i budsjett skaper utrygghet og maktesløshet. På bakgrunn av dette kan man si at *tillit* kun er delvis til stede i samstyringssituasjonen. I tillegg viser funnene at aktørene opplever gjensidig avhengighet, og at de er avhengige av å samarbeide for å håndtere ungdomskriminalitet best mulig. Man kan derfor si at premisset *gjensidig avhengighet* er til stede i samstyringssituasjonen.

På bakgrunn av mine funn sett opp mot det faglige bakteppet, velger jeg å påstå at samstyringen ikke fungerer optimalt. Jeg vil ikke strekke meg langt nok til å si at den er dårlig, men mangelen på tilstedeværelsen av premisser kan bety at den hvert fall ikke god.

Man kan også se på ledelse i samstyringen for å svare på hvordan oppfatningen av det sammensatte problemet påvirker samstyringen. Som nevnt tidligere har jeg etablert premissene *kommunikasjon og kunnskapsdeling, felles hensikt og mål*, og *tillit* for ledelse i samstyringen med det utgangspunktet at tilstedeværelse av premissene gir god ledelse av samstyring, og fraværet av premissene gir dårlig ledelse av samstyring. Funnene viser som nevnt tidligere at selv om flertallet av aktørene setter pris på kommunikasjonen og kunnskapsdelingen, opplever noen av aktørene at kommunikasjonen som fremstilles på ett tidspunkt skiller seg fra hva som er situasjonen kort tid etterpå. Med utgangspunkt i at det er lederens oppgave å kommunisere kompleksiteten i det å samstyre om et sammensatt problem for å skape en stabil, ytre kontekst for samarbeidet (Røiseland & Vabo, 2016), kan det argumenteres for at premisset *kommunikasjon og kunnskapsdeling* kun er delvis til stede.

Funnene viser også at flere av aktørene opplever manglende *felles hensikt og mål* fra kommunen, noe som ifølge Røiseland og Vabo (2016) er et nødvendig grunnlag for handling. Dette premisset er derfor heller ikke til stede i samstyringssituasjonen. Når det gjelder premisset *tillit* er det utfordrende i denne sammenhengen. For det første fordi det er utydighet rundt hvem som er lederen. Aktørene trekker frem både kommunen og SLT-oppgaveansvarlig som ledere av samstyringssituasjonen. Kommunen mangler SLT-koordinator, og har omfordelt arbeidsoppgavene til sektorleder i forebygging som nå er SLT-oppgaveansvarlig. Flertallet av aktørene uttrykker frustrasjon rundt dette, men det kommer også tydelig frem at det er kommunens ansvar.

Det påpekes også at SLT-koordinator gjør så godt som mulig i en krevende situasjon. Dette kan påvirke tilliten på flere måter. For det første fordi aktørene opplever kommunen som ustabil og skiftende. For det andre fordi kontinuitet i ledelsen er viktig for fungerende samstyring. Det virker derfor som at tillitsbruddet ligger mellom aktørene og kommunen, og ikke mellom aktørene og SLT-oppgaveansvarlig. Men samtidig blir manglende SLT-koordinator er tydelig tegn på at det egentlig ikke er noen leder. Ifølge Head og Alford (2015) kan manglende tillit til ledelsen gjøre det sammensatte problemet enda mer sammensatt. Dette kan sette ekstra press på SLT-oppgaveansvarlig som på sett og vis er leder i kraft av sine arbeidsoppgaver, som også må forholde seg at den ustabile ledersituasjonen kan føre til at noen av aktørene trekker seg ut på grunn av manglende gjensidig nytte. På bakgrunn av dette kan man si at premisset *tillit* ikke er til stede. Med utgangspunkt i hva som ligger i premissene

for god ledelse av samstyring, kan man si at premisset *kommunikasjon og kunnskapsdeling* er delvis til stede, men at verken *felles hensikt og mål* eller *tillit* er til stede. Jeg velger derfor, med utgangspunkt i det faglige bakteppet, å påstå at det ikke er hensiktsmessig ledelse i den gjeldende samstyringssituasjonen.

5.1 Konklusjon

Problemstillingsformuleringen viser at mitt fokus lå på hvordan oppfatningen av det sammensatte problemet påvirket samstyringen. I denne casestudien virker det derimot som om utfordringene ikke ligger i oppfatningen av problemet. Aktørene har for det meste felles oppfatning av årsaker, i tillegg til at de har kommet frem til en felles, tam løsning på deler av det sammensatte problemet. Tolkningene jeg gjorde med utgangspunkt i WPR-metoden støtter opp under dette, fordi de viser at aktørene opplever ungdomskriminalitet som et samfunnsproblem og at utfordringene dermed ligger i omstendighetene rundt ungdommene og ikke nødvendigvis i ungdommene selv. Etter å ha drøftet disse funnene opp mot det faglige bakteppet, vil jeg si at aktørene har kommet fram til en god løsning på noe som ellers kan oppleves som en håpløs situasjon. På bakgrunn av dette velger jeg å påstå at aktørene har en felles oppfatning av det sammensatte problemet. Når det gjelder hvordan denne oppfatningen påvirker samstyringen, vil jeg si at oppfatningen av det sammensatte problemet bidrar med å legge til rette for en velfungerende samstyring. Det at samstyringen derimot ikke er velfungerende, har å gjøre med at ikke alle premissene for god samstyring er til stede. I tillegg mangler man et viktig hovedelement, nemlig ledelse. Dette kommer til syne gjennom fraværet av premissene for velfungerende ledelse i samstyring.

5.2 Refleksjoner rundt casestudien

Jeg opplever at det faglige bakteppet har vært fruktbart, og har gitt meg et godt grunnlag for å komme frem til denne konklusjonen. Dersom jeg skulle gått dypere inn i noe, ville det vært å utnytte potensialet som ligger i WPR-metoden på en gunstigere måte. Da kunne det kanskje ha dukket opp tolkninger som ville gitt meg et annet svar på hvordan de ulike aktørene oppfatter det sammensatte problemet. For å kunne gjøre en grundigere WPR-analyse burde jeg derimot hatt noe mer håndfast å analysere enn muntlige løsningsforslag som dukket opp i dybdeintervjuene. Disse muntlige løsningsforslagene kan i denne sammenhengen sees på som ikke annet enn spontane uttalelser; et lite innblikk i aktørenes livsverden – og dermed etter min mening ikke nok for å gjennomføre en dypere WPR-analyse. Det ville vært annerledes

dersom jeg hadde bedt aktørene om å forberede et løsningsforslag, men da hadde jeg også måttet ha en annen problemstilling.

Noe av det jeg tar med meg videre er at uansett om man har en felles oppfatning av problemet, og uansett hvor lyst man har til å samarbeide, er det veldig viktig at premissene for velfungerende samstyring og ledelse av samstyring er til stede. Jeg velger også å påstå at det kan være lettere å etablere slike premisser for samstyring når man har kontinuitet i ledelsen. Dette er fordi lederen skaper relasjoner som er viktig i alle organisasjoner, og særlig i interorganisatoriske samarbeidsforhold. Det kan virke som om det er en oppfatning av at siden samstyring som styringsform skjer mellom likestilte aktører, er det ikke behov for ledelse i like stor grad. Dette stemmer overens med Røiseland og Vabo (2016) som påpeker at de grunnleggende behovene knyttet til ledelse ikke er like selvsagte ved samstyring fordi denne styringsformen er definert gjennom fraværet av hierarki. Man kan derfor stille seg spørsmålet om fraværet av hierarki fører til en misforståelse om at ledelse ikke er nødvendig, mens det i praksis er det motsatte: i en samstyringssituasjon må lederen aktivt skape og vedlikeholde disse relasjonelle båndene som vanligvis binder aktørene sammen i en organisasjon.

Bibliografi

- Andersen, S. S. (2013). *Casestudier* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bacchi, C. (2009). *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* Pearson Education Australia.
- Bacchi, C. (2012a). Introducing the "What's the Problem Represented to Be?" approach. I A. Bletsas, & C. Beasley, *Engaging with Carol Bacchi* (ss. 21-25). Adelaide: University of Adelaide Press.
- Bacchi, C., & Goodwin, S. (2016). *Poststructural Policy Analysis: A Guide to Practice*. Palgrave Macmillan.
- Christensen, T., Egerberg, M., Læg Reid, P., & Aars, J. (2015). *Forvaltning og politikk* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Ferlie, E., Fitzgerald, L., McGivern, G., Dopson, S., & Bennett, C. (2011, Mars). Public Policy Networks and 'Wicked Problems': a Nascent Solution? *Public Administration*(89), ss. 307-324. Henta frå https://www.researchgate.net/publication/229886285_Public_policy_networks_and_'wicked_problems'_A_nascent_solution/link/5a0d46cf4585153829b1a9d0/download
- Head, B., & Alford, J. (2015, Januar). Wicked Problems; Implications for Public Policy and Management. *Administration & Society*, ss. 711-739. Henta frå <file:///C:/Users/silje/Downloads/Head-Alford2015WickedproblemsAS47-6.pdf>
- Johannesen, A., Tufte, P. A., & Kristoffersen, L. (2009). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt Forlag AS.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ljunggren, B., & Lauritzen, T. (2018, April 19). Likestillingsintegrering i kvinnedominerte sektorer - horisontalle styringsutfordringer. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, ss. 157-179.
- Lomell, H. M., Hagen, R., Sulland, F., & Haugli, W. (2020, Oktober 9). *Ungdomskriminalitet*. Henta April 30, 2022 frå Store Norske Leksikon: <https://snl.no/ungdomskriminalitet>
- Magnussen, E. (2020). *1+1=3? Regionale partnerskap i møte med store samfunnsutfordringer*. Bø i Telemark: Telemarksforskning. Henta frå <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/partnerskap-og-samstyring-i-fylkeskommuner/3621/>
- Miles, M., Huberman, A., & Saldana, J. (2020). *Qualitative data analysis: a method's sourcebook*. SAGE Publications.
- Pierre, J. (2011). *The Politics of Urban Governance*. Palgrave Macmillan.
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Rittel, H. W., & Webber, M. M. (1973, Jun). Dilemmas in a General Theory of Planning. *Policy Sciences*, 4(2), ss. 155-169. Henta frå https://www.sympoetic.net/Managing_Complexity/complexity_files/1973%20Rittel%20and%20Webber%20Wicked%20Problems.pdf
- Rydheim, R. (2020, Oktober 23). Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) - En samordningsmodell i offentlig sektor. Erfaringer om samarbeid og iverksettingsprosesser i nettverkslignende samarbeid samt kunnskap om fordeler og ulemper med samstyring i nettverk. *Masterstudium i organisasjon og ledelse, helse- og velferdsledelse og utdanningsledelse*. Høgskulen på Vestlandet. Henta April 12, 2022 frå https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2832681/Rydheim_%20Rita.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Røiseland, A., & Vabo, S. I. (2016). *Styring og samstyring - governance på norsk*. Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Oslo: Gyldendahl Akademisk.
- Vabo, S. I., Klausen, J. E., & Askim, J. (2020). *Offentlig politikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Webber, E. P., & Khademian, A. M. (2008, Februar 8). Wicked Problems, Knowledge Challenges, and Collaborative Capacity Builders in Network Settings. *Public Administration Review*, ss. 334-349.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research design and methods* (5. utg.). California: SAGE.
- Aase, H., Lønnum, K., Sørli, M.-A., Hagen, K. A., Gustavson, K., & Utgarden, I.-H. (2020). *Barn, unge og kriminalitet. Hvordan forhindre at barn og unge kommer inn eller fortsetter med en kriminell løpebane? Oppsummering og vurdering av virksomme tiltak, behandling og organisering*. Oslo: Folkehelseinstituttet. Henta frå <https://www.fhi.no/contentassets/9edd82a6bff54e488870e612131bb242/barn-unge-og-kriminalitet-2020.pdf>

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «*Samstyring av det sammensatte problemet ungdomskriminalitet*»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan samarbeidende organisasjoner opplever å arbeide med ungdomskriminalitet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å undersøke hvordan ulike samarbeidende organisasjoner i kommunen, herunder både offentlige, private og frivillige, opplever ungdomskriminalitet. Jeg ønsker å undersøke hvordan ungdomskriminalitet påvirker arbeidshverdagen og hvordan det påvirker arbeidet i organisasjonen. Jeg ønsker også å undersøke hva de ulike organisasjonene mener er årsaken til ungdomskriminalitet, og også hva de mener kan fungere som løsninger på ungdomskriminalitet. Datainnsamlingen er en del av et mastergradsprosjekt, og opplysningene skal ikke brukes til andre formål masteroppgaven. Det er muligheter for at masteroppgaven skrives om til en kortere artikkel i ettertid.

Problemstillingen jeg skal analysere er:

Hvordan opplever de ulike organisasjonene i samstyringssituasjonen det sammensatte problemet ungdomskriminalitet, og hvordan påvirker dette samstyringen?

Forskningsspørsmålene jeg skal svare på er:

Hva slags opplevelse har de ulike organisasjonene av det sammensatte problemet?

Hva slags implisitte problemer kommer til syne under analyse av løsninger på det sammensatte problemet?

Hvordan opplever de ulike aktørene at samstyringen fungerer?

Hvordan påvirker maktforholdet samstyringssituasjonen?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

De som får spørsmål om å delta på forskningsprosjektet er personer fra ulike organisasjoner, herunder både offentlige, private og frivillige, som samarbeider om håndtering og forebygging av ungdomskriminalitet i den aktuelle kommunen. Dette kriteriet er knyttet til selve organisasjonen, men det er også ønskelig at personene som deltar arbeider i den delen av organisasjonen som arbeider med håndtering og forebygging av ungdomskriminalitet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i forskningsprosjektet innebærer deltakelse i et dybdeintervju på cirka en time. Her blir det benyttet en intervjuguide som inneholder spørsmål om din opplevelse av ungdomskriminalitet i kommunen, håndtering og forebygging av ungdomskriminalitet, samt noen spørsmål om samstyring (interorganisatorisk samarbeid).

Personopplysningene som samles inn, er navn (underskrift for samtykke til deltakelse) og e-post (informasjon).

Det blir gjort lydopptak av dybdeintervjuet. Lydopptaket transkriberes, og personopplysninger fjernes fra det transkriberte materialet. Kommunen anonymiseres for å unngå gjenkjenning. Etter at transkriberingen er ferdig, slettes lydopptaket.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student og veileder som har tilgang til opplysningene. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstattet med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet lagres på en forskningsserver og slettes når forskningsprosjektet er ferdig.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon. Selve organisasjonen vil navngis med generelt organisasjonsnavn (f.eks «ungdomskontakt», «politi»), men kommunen anonymiseres.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i 30.11.2022. Ved prosjektslutt vil alt av personopplysninger slettes. Lydopptak slettet tidligere, rett etter transkribering.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Prosjektansvarlige:

Nord universitet ved student Silje Myrmel Stura. E-post: silje.m.stura@gmail.com. Tlf: 95479292

Nord universitet ved veileder Jill Beth Otterlei. E-post: jill.b.otterlei@nord.no. Tlf: 75517346

Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen. E-post: personvernombud@nord.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Jill Beth Otterlei
(Forsker/veileder)

Silje Myrmel Stura

Samtykkeerklæring

- å delta i intervju (med lydopptak)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Vurdering fra NSD

04.05.2022, 16:11

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

164400

Prosjekttittel

Masteroppgave i Public Administrasjon ved Nord Universitet

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Ledelse og innovasjon

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Jill Beth Otterlei, jill.b.otterlei@nord.no, tlf: 75517346

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Silje Myrmel Stura, silje.m.stura@gmail.com, tlf: 95479292

Prosjektperiode

04.02.2022 - 30.11.2022

Vurdering (1)

22.02.2022 - Vurdert

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, 77 spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Nettskjema er databehandler i prosjektet. Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

Informanten får opplysninger om hvem er, hva forskningsprosjektet handler om og får forespørsel om tillatelse til å gjøre lydopptak. Informanten får beskjed om at deltakelsen er frivillig, at intervjuet kan avbrytes underveis og at innhentet datamateriale kan slettes dersom informanten angrer på deltakelsen etterpå.

A: Åpningsspørsmål

- Hvor gammel er du?
- Hva jobber du som?
- Jobber du med ungdom til daglig?
- Hvordan forløper en vanlig arbeidsdag for deg?

B: Ungdom

- Kan du beskrive hvordan du opplever ungdomsmiljøet her i kommunen?
 - o Styrker og utfordringer?
- Kan du fortelle hva du opplever som den største utfordringen med ungdommene i kommunen?
- Kan du beskrive hvordan utfordringene med ungdommen påvirker din arbeidsdag?

C: Ungdomskriminalitet

- Kan du beskrive din opplevelse av ungdomskriminaliteten her i kommunen?
 - o Hva slags type kriminalitet, situasjoner, lokasjoner, utvikling, mengde
- Hva mener du er årsakene til ungdomskriminaliteten i kommunen?
 - o Hvorfor?
- Hvilke aktører samarbeider dere med i arbeidet med ungdomskriminalitet?
 - o Offentlige, private, frivillige
- Hva tror du samarbeidsaktørene mener er årsakene til ungdomskriminalitet i kommunen?
 - o Offentlige, private, frivillige
 - o Hvorfor?

D: Håndtering av ungdomskriminalitet

- Hvordan opplever du at din organisasjon håndterer ungdomskriminalitet?
 - o Konkret, generelt
- Hvordan opplever du at deres samarbeidsaktører håndterer ungdomskriminalitet?
 - o Offentlige, private, frivillige

E: Forebygging av ungdomskriminalitet

- Hva slags tiltak mener du er gode løsninger for å forebygge ungdomskriminalitet i kommunen?
- Hvordan opplever du at disse tiltakene passer med de samarbeidsaktørene ønsker?
 - o Offentlige, private, frivillige

F: Samstyring

- Kan du beskrive hvordan du opplever samarbeidet med samarbeidsaktørene?
 - o Offentlige, private, frivillige
 - o Utfordringer, styrker

- Hvordan opplever du maktforholdet mellom deg og samarbeidsaktørene?
- Og de andre aktørene med hverandre?
- Opplever du at det er noen som driver arbeidet med ungdomskriminalitet fremover?
 - o Hvem og hvorfor
 - o F.eks spesielt noen av de andre aktørene

G: Avrundings spørsmål

- Hvis du hadde fått bestemme, hvordan hadde arbeidet med ungdomskriminalitet i kommunen vært?
- Er det noen andre ting vi ikke har snakket om, som du tenker er relevant?